

ZAKŁAD PROJEKTOWO-BUDOWLANY
PRACOWNIA PROJEKTOWO-STUDIALNA
EKO-PLAN
ul. Braci Wieniawskich 1/244
20-844 Lublin

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA
NA ŚRODOWISKO
USTALEŃ ZMIAN STUDIUM UWARUNKOWAŃ
I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA
PRZESTRZENNEGO GMINY WÓŁKA

Kierownik Pracowni:
mgr inż. Marek Kozłowski
Autor opracowania:
mgr Joanna Czopek

Lublin 2012

SPIS TREŚCI:

1. WPROWADZENIE	2
2. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU – JEGO CELE I POWIAZANIE Z INNYMI DOKUMENTAMI	3
3. METODY STOSOWANE PRZY SPORZĄDZANIU PROGNOZY.....	4
4. PRZEWIDYWANE METODY ANALIZY SKUTKÓW REALIZACJI POSTANOWIEŃ DOKUMENTU	4
5. TRANSGRANICZNE ODDZIAŁYWANIE NA ŚRODOWISKO.....	5
6. ANALIZA ISTNIEJĄCEGO STANU ŚRODOWISKA ORAZ POTENCJALNYCH JEGO ZMIAN PRZY BRAKU REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU.....	5
7. STAN ŚRODOWISKA NA OBSZARACH PRZEWIDYWANEGO ZNACZĄCEGO ODDZIAŁYWANIA USTALEŃ DOKUMENTU.....	14
8. OCENA ISTNIEJĄCYCH PROBLEMÓW OCHRONY ŚRODOWISKA ORAZ SKUTKÓW REALIZACJI DOKUMENTU DLA ISTNIEJĄCYCH OBSZARÓW CHRONIONYCH.....	14
9. CELE OCHRONY ŚRODOWISKA SZCZEBŁA KRAJOWEGO I MIĘDZYNARODOWEGO UWZGLĘDNIONE W OPRACOWYWANYM DOKUMENCIE	19
10. OCENA ZNACZĄCYCH ODDZIAŁYWAŃ NA POSZCZEGÓLNE KOMPONENTY ŚRODOWISKA.....	20
11. ROZWIĄZANIA MAJĄCE NA CELU ZAPOBIEGANIE LUB OGRANICZENIE NEGATYWNYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO MOGĄCYCH WYNIKAĆ Z REALIZACJI USTALEŃ ZMIANY STUDIUM	30
12. ROZWIĄZANIA ALTERNATYWNE DO ROZWIĄZAŃ ZAWARTYCH W PROJEKTOWANYM DOKUMENCIE	32
13. STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM	36
14. WYKAZ WYKORZYSTANYCH MATERIAŁÓW.....	41

1. WPROWADZENIE

Przedmiotem oceny prognostycznej są ustalenia zmian studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego terenów zlokalizowanych różnych częściach gminy Wólka leżącej na północny-wschód od Lublina (powiat lubelski, województwo lubelskie).

Przedłożona do ponownego opiniowania Prognoza dotyczy korekt wprowadzonych po etapie uzgadniania i opiniowania oraz częściowo uwzględnionych uwag, które napłynęły na etapie wyłożenia projektu i Prognozy do wglądu publicznego.

Podstawę prawną Prognozy oddziaływania na środowisko stanowi:

- Ustawa o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z dnia 27 marca 2003 r. (Dz. U. Nr 80, poz. 717 z późniejszymi zmianami);
- Ustawa o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko z dnia 3 października 2008 (Dz. U. 2008 Nr 199 poz. 1227 z późniejszymi zmianami);

Celem Prognozy jest określenie charakteru prawdopodobnych oddziaływań na środowisko przyrodnicze, które mogą być spowodowane realizacją zalecanych lub dopuszczonych przez Studium kierunków zagospodarowania terenu. Opracowanie wskazuje nie tylko potencjalne zagrożenia, których nie udało się wyeliminować w procesie planowania, będącego wynikiem optymalnego pogodzenia celów społeczno-ekonomicznych z ekologicznymi, lecz również możliwości generowania przez Studium pozytywnych przekształceń środowiska. Prognozę wraz ze Studium poddaje się otwartej dyskusji w toku formalno-prawnym poprzez procedurę opiniowania, uzgadniania oraz wyłożenia tych dokumentów do wglądu publicznego.

Kluczowymi **dokumentami, w powiązaniu, z którymi została sporządzona Prognoza były:**

- Projekt zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Wólka - Lublin 2011;
- Ekofizjografia Gminy Wólka, Sempliński P., 2007;
- Program Ochrony Środowiska dla gminy Wólka na lata 2004-2007 wraz z Planem Gospodarki Odpadami – Lublin, 2004;
- Program Ochrony Środowiska Powiatu Lubelskiego – Lublin 2004;
- Plan gospodarki odpadami dla Powiatu Lubelskiego – Lublin 2004;
- Program ochrony środowiska województwa lubelskiego na lata 2008 – 2011 z perspektywą do roku 2015;
- Plan gospodarki odpadami dla województwa lubelskiego 2011 – Lublin 2008;
- Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego – Lublin 2002;
- Wojewódzki Program Rozwoju Alternatywnych Źródeł Energii w Województwie Lubelskim-Lublin 2009;
- Polityka ekologiczna państwa w latach 2009 - 2012 z perspektywą do roku 2016 – Warszawa 2008.

Wymienione dokumenty zostały przeanalizowane pod kątem stopnia aktualności danych w nich zawartych oraz możliwości wykorzystania ich przy sporządzaniu przedmiotowego opracowania i stwierdzono, że dane w nich zawarte są aktualne na dzień przystąpienia do opracowania.

Zakres niniejszej Prognozy został uzgodniony z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska w Lublinie (pismo: RDOŚ-06-WOOS-7041-240-086/10/kko) i Państwowym Powiatowym Inspektorem Sanitarnym w Lublinie (pisma: NZ-700/34/10 i NZ-700/36/10) oraz dostosowany do skali dokumentu, stopnia szczegółowości i precyzji jego zapisów. Ponadto studium prognostyczne analizuje i

wykorzystuje planistyczne, inwentaryzacyjne i studialne źródła informacji odnoszące się do zagadnień środowiska przyrodniczego obszaru opracowania, jak również publikacje dotyczące metod przeprowadzania analiz skutków środowiskowych. Składa się ono z części tekstowej oraz graficznej.

Ileokroć w niniejszym dokumencie jest mowa o 'Studium', rozumie się przez to projekt zmian Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Wólka i analogicznie przez określenie 'Prognoza' rozumie się Prognozę oddziaływania na środowisko ustaleń zmian studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Wólka.

2. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU – JEGO CELE I POWIĄZANIE Z INNYMI DOKUMENTAMI

Celem Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego jest to określenie polityki przestrzennej gminy, ustaleń strategii rozwoju województwa zawartych w planie zagospodarowania przestrzennego województwa, w którym uwzględnia się zadania rządowe, służące realizacji ponadlokalnych celów publicznych. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego jest dokumentem polityki przestrzennej gminy, sporządzonym w oparciu o uwarunkowania i potrzeby lokalne, ale z uwzględnieniem uwarunkowań i potrzeb

Zmiany **Studium sporządzone zostały w powiązaniu** przede wszystkim z:

- Programem Ochrony Środowiska województwa lubelskiego na lata 2008 – 2011 z perspektywą do roku 2015 - Lublin 2008;
- Strategią rozwoju województwa gminy Wólka na lata 2007-2020 - Wólka 2007;
- Planem zagospodarowania przestrzennego województwa lubelskiego (ze zmianami) – Lublin 2002.

Główne rodzaje przeznaczenia terenów objętych zmianą Studium to:

- **MW, MN** – tereny zabudowy wielorodzinnej, tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej;
- **MW** - tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej;
- **MN** - tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej;
- **MN, U** - tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej z usługami;
- **U, MN** - tereny usług, tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej;
- **RM** - tereny zabudowy zagrodowej;
- **U** - tereny usług;
- **P, S** - tereny obiektów przemysłowych, składów, baz;
- **P, U** - tereny obiektów przemysłowych, tereny usług;
- **KS, U** – tereny obsługi komunikacji (stacje paliw), tereny usług;
- **US** – tereny usług sportu;
- **U, US** - tereny usług, tereny usług sortu;
- **ZP** - tereny zieleni urządzonej bez możliwości rolniczego wykorzystywania;
- **WS** – tereny wód powierzchniowych śródlądowych;
- złoża gazu ziemnego "Ciecierzyn" i "Mełgiew";
- zasięg zalewu bezpośredniego wodą o prawdopodobieństwie 0,5 %;
- tereny ujęć wody podziemnej ze strefa ochronną;
- proponowana strefa ochrony pośredniej ujęć wody;
- korytarz ekologiczny;
- "zielony pierścień" wokół Lublina;
- strefa zrównoważonego rozwoju turystyki;

- zdegradowane odcinki dolin rzecznych wskazane do rewaloryzacji;
- historyczny szlak handlowy, szlak przenikania kultur, szlak pamiątek kultury żydowskiej, szlak przyrodniczy;
- zabytki wpisane do rejestru zabytków nieruchomych "A" i zabytki nieruchome ujęte w wojewódzkiej ewidencji zabytków;
- projektowane linie energetyczna NN 220KV i 400KV z pasem technologicznym dla którego obowiązują ograniczenia w użytkowaniu i zagospodarowaniu terenu;
- linie średniego napięcia ze stacjami transformatorowymi;
- gazociąg wysokoprężny ze strefą techniczną;
- odwierty gazu ziemnego zlikwidowane i czynne ze strefą wolną od zabudowy;
- zabudowa technologiczna kopalni;
- tereny urządzeń zaopatrzenia w gaz;
- tereny dróg powiatowych (KDP), gminnych (KDG), wewnętrznych (KDw) i droga przewidziana do modernizacji.

Zapisy projektu Studium są poprawne w kwestii ochrony szeroko rozumianego środowiska (m.in. gospodarki wodno-ściekowej, ochrony powietrza, ochrony przed hałasem, ochrony wód podziemnych i powierzchniowych, stref ochronnych ujęć wód) zarówno w kwestii ustaleń jak i granic obszarów funkcyjnych.

3. METODY STOSOWANE PRZY SPORZĄDZANIU PROGNOZY

Sporządzając prognozę wykorzystano metody opisowe, analizy jakościowe wykorzystujące dostępne wskaźniki stanu środowiska oraz identyfikacji i wartościowania skutków przewidywanych zmian w środowisku, na podstawie których wyciągnięto określone wnioski. Prace prognostyczne polegały na przeprowadzeniu studiów dokumentów charakteryzujących strukturę przyrodniczą terenu (stan istniejący i dotychczasowe przekształcenia środowiska) oraz analizy istniejących i projektowanych inwestycji w obszarze Studium i jego sąsiedztwie, mających na celu identyfikację ewentualnych problemów i konfliktów oraz ocenę proponowanych rozwiązań i tendencje dalszych procesów w kontekście obecnego zagospodarowania obszaru. Zakres prac nad Prognozą został dostosowany do charakteru Studium oraz skali i stopnia szczegółowości jego zapisów. Celem ułatwienia oceny jak i prezentacji wyników oddziaływań poszczególnych funkcji terenu na środowisko było wykorzystanie uproszczonej i dostosowanej do potrzeb tegoż dokumentu analizy macierzowej. Ze względu na dość powszechną ogólność zapisów Studium (nie zawierającego konkretnych rozwiązań np. technicznych i technologicznych realizacji poszczególnych funkcji) brak tu jest informacji o charakterze ilościowym, a Prognoza ma charakter jedynie jakościowy.

4. PRZEWIDYWANE METODY ANALIZY SKUTKÓW REALIZACJI POSTANOWIEŃ DOKUMENTU

Ustawa o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym nie reguluje metod analizy zapisów Studium. Instrumentem badania jakości środowiska jest monitoring, zapisany w innych aktach prawnych. Jego zakres i częstotliwość pomiarów wynika z charakteru inwestycji dopuszczonych w Studium.

Zgodnie z art. 25 ustawy Prawo ochrony środowiska z dnia 27 kwietnia 2001 r. oraz w celu uniknięcia powielania monitorowania w myśl zasady Dyrektywy 2001/42/WE w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na

środowisko wpływ ustaleń tego projektu na środowisko przyrodnicze w zakresie: jakości poszczególnych elementów przyrodniczych i komponentów środowiska, dotrzymywaniu standardów jego jakości, występowania obszarów przekroczeń, występujących zmian jakości elementów przyrodniczych i przyczynach tych zmian kontrolowany będzie w ramach systemu Państwowego Monitoringu Środowiska. Wyniki prowadzonego monitoringu prezentowane będą corocznie w Raportach o stanie środowiska, wydawanych w formie ogólnodostępnej publikacji, ale źródłami danych w tym zakresie mogą też być: Wojewódzka Baza Danych (prowadzona przez Marszałka Województwa), źródła administracyjne wynikające z obowiązków sprawozdawczych lub zapisów ustawowych (decyzje, zezwolenia, pozwolenia) czy badania statystyczne Głównego Urzędu Statystycznego.

Za najistotniejsze z punktu widzenia ochrony środowiska, należy uznać monitorowanie obejmujące:

- prowadzone w cyklu rocznym (w okresie sezonu grzewczego) pomiary emisji niskiej w sąsiedztwie większych skupisk terenów mieszkaniowo-usługowych (o ile będą one związane z emisją zanieczyszczeń powietrza);
- inwentaryzację najcenniejszych gatunków i siedlisk w obrębie prawnych istniejących i projektowanych form ochrony przyrody (raz na 2 lata);
- kontrolę stanu jakościowego wód powierzchniowych i podziemnych (2 razy w roku);
- pomiary hałasu w obrębie terenów przemysłu, usług oraz najintensywniej użytkowanych dróg (minimum raz w każdej porze roku).

Zaleca się, by monitorowanie skutków wdrażania zapisów Studium (w zakresach badań nie objętych monitoringiem WIOŚ) prowadziła Rada Gminy Wólka.

5. TRANSGRANICZNE ODDZIAŁYWANIE NA ŚRODOWISKO

Realizacja zapisów omawianej zmiany Studium **nie spowoduje transgranicznego oddziaływania na środowisko** z uwagi na:

- położenie terenów gminy w znacznej odległości od granic państwa (odległość miejscowości gminnej od wschodniej granicy kraju wynosi około 70 km);
- niewielką łączną powierzchnię terenów objętych faktyczną zmianą Studium;
- brak lokalizacji inwestycji mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko na dużą skalę.

6. ANALIZA ISTNIEJĄCEGO STANU ŚRODOWISKA ORAZ POTENCJALNYCH JEGO ZMIAN PRZY BRAKU REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU

Położenie i aktualne zagospodarowanie terenu

Gmina Wólka położona jest w centralnej części województwa lubelskiego, na terenie powiatu lubelskiego (graniczy z gminą miejską Lublin). Jej powierzchnia wynosi 7.265 ha. Obszar gminy podzielony jest na 18 sołectw: Bystrzyca, Długie, Jakubowice Murowane, Biskupie-Kolonia, Kolonia Pliszczyn, Kolonia Świdnik Mały, Łuszczów Drugi, Łuszczów Pierwszy, Łysaków, Pliszczyn, Rudnik, Sobianowice, Świdniczek, Świdnik Duży Drugi, Świdnik Duży Pierwszy, Świdnik Mały, Turka, Wólka.

Pod względem fizjograficznym rozciąga się ona na obszarze 2 rozdzielonych doliną Bystrzycy mezoregionów Wyżyny Lubelskiej: Płaskowyżu Nałęczowskiego i Płaskowyżu Świdnickiego.

Struktura użytkowania gruntów na obszarze gminy przedstawia się następująco:

- użytki rolne – 6.911 ha (81,25%);
- grunty leśne – 1.009 ha (13,97%), w tym 360 ha lasów prywatnych;
- grunty zurbanizowane – 251 ha (3,45%), w tym drogi 182 ha;
- wody powierzchniowe – 36 ha (0,49%);
- nieużytki – 33 ha (0,45%);
- tereny różne – 35 ha (0,48%).

Budowa geologiczna

Na omawianym obszarze występują osady wszystkich formacji geologicznych, poczynając od krystalicznego podłoża prekambryjskiego, na utworach czwartorzędowych kończąc, z tym że utwory przedmezozoiczne nie mają odzwierciedlenia w krajobrazie gminy i nie warunkują sposobu zagospodarowania przestrzennego obszaru, dlatego też zrezygnowano z ich charakterystyki).

W mezozoiku zasadnicze znaczenie mają skały jury i kredy, a zwłaszcza skały górnej kredy, stanowiące warstwę stropową mezozoiku. Zalegają one potężną serią o miąższości około 900 m, z czego 250 – 300 m przypada na mastrycht. Wykształcone są jako opoki z wkładkami wapieni, margli i gez. Rzadziej występuje kreda piszcząca. Powierzchnia stropowa mezozoiku jest silnie zerodowana, a skały górnej kredy odsłaniają się w dolinie Bystrzycy.

Kenozoik reprezentowany jest przez utwory trzecio i czwartorzędowe. W obrębie Wyżyny Lubelskiej utwory trzeciorzędowe są silnie zerodowane i występują jedynie w postaci odizolowanych płatów. Serię osadów trzeciorzędowych budują paleoceńskie gezy z soczewkami wapieni (tzw. seria siwaka), na których zalegają eoceńskie iły i mułki oraz oligoceńskie piaski i mułki z glaukonitem. Niewielkie płyty trzeciorzędu występują wzdłuż drogi do Łęcznej (Wólka, Długie, Łuszczów) oraz znacznie większe powierzchnie na południe od miejscowości Biskupie. Są to płytko zalegające pod powierzchnią gezy z przewarstwieniami i soczewkami wapieni.

Na skałach górnej kredy zalegają plejstocieńskie osady czwartorzędowe. Po prawej stronie doliny Bystrzycy reprezentowane są przez mułki piaszczyste i piaski pyłowate lessopodobne (na marglach, opokach i gezach kredy górnej). Lewobrzeżną część gminy w granicach Płaskowyżu Nałęczowskiego budują głębokie lessy z okresu ostatniego zlodowacenia. Miąższość pokrywy lessowej waha się w granicach kilkunastu metrów.

Najmłodsze, bo holocieńskie utwory, występują w dnach dolin Bystrzycy, Ciemięgi i potoku spod Świdnika, a także w dnach suchych dolin w obszarze lessowym. W dnie doliny Bystrzycy, do Sobianowic, przeważają torfy przejściowe oraz piaski i gliny aluwialne facji powodziowej dolin rzecznych (mady). Natomiast od Sobianowic w dnie doliny Bystrzycy i w dnie doliny Ciemięgi zdecydowanie dominują piaski i gliny aluwialne. W dnach suchych dolin zalegają piaski i pyły deluwialne.

Oceniając warunki podłoża budowlanego dla potrzeb urbanistycznych można przyjąć, iż jest ono korzystne dla wszelkich inwestycji budowlanych na przeważającym obszarze gminy, za wyjątkiem: den dolin i lokalnych podmokłości terenu.

Rzeźba terenu

Ukształtowanie powierzchni terenu jest odzwierciedleniem, głównie czwartorzędowej, przypowierzchniowej budowy geologicznej. Prawobrzeżną część gminy, należąca do Równiny Łuszczowskiej (zwanej również Płaskowyżem Świdnickim) wyróżnia się płaskością terenu, a tym samym i małym zróżnicowaniem

hipsometrycznym. Spadki terenu nie przekraczają 5% i tylko lokalnie mogą być większe. Deniwelacje terenu sięgają kilkunastu metrów.

Inny typ rzeźby i krajobrazu występuje w zachodniej lessowej części gminy. Charakteryzuje się ona urozmaiconą rzeźbą lessową z licznymi suchymi dolinami rozcinającymi płaskowyż lessowy i uchodzącymi do dolin Bystrzycy i Ciemięgi. Młode rozcięcia erozyjne (wąwozy) występują sporadycznie i tylko w rejonie Pliszczyna i Sobianowic. Deniwelacje terenu w części lessowej zamykają się granicami 40 – 50 m. Zbocza dolin, zwłaszcza lewe zbocze doliny Bystrzycy i zbocza doliny Ciemięgi są strome i osiągają nawet kilkadziesiąt stopni.

Morfologiczną osią gminy jest dolina Bystrzycy po przebiegu z południowego zachodu w kierunku północno-wschodnim. Dolina ma asymetryczne zbocza: wysokie i strome lewe oraz niższe i bardziej płaskie prawe. Szerokość współczesnego dna doliny Bystrzycy wynosi od 500 do około 1000 m.

Gleby

Pokrywa glebowa gminy jest słabo zróżnicowana. Pod względem typologicznym niemal na całym obszarze gminy występują gleby płowe w kompleksie z brunatnymi, wytworzone z lessów po zachodniej stronie Bystrzycy oraz wytworzone z utworów lessowatych na pozostałej, wschodniej części gminy. Utwory lessowate występują na glinach i glinach silnie spiaszczonych (rejon Łuszczowa) podścielonych gełami lub margłami kredowymi.

Pod względem bonitacyjnym przeważa klasa III a i b, zajmując powierzchnię około 2850 ha, co stanowi niemal 50% gruntów ornych. Grunty klasy III przeważają w zachodniej, lessowej części gminy. Duży udział mają gleby klasy IV a i b zajmując łącznie 1256 ha, co stanowi prawie 22% wszystkich gruntów ornych. Zwraca uwagę duży udział gruntów najsłabszych (V i VI klasa), zajmujących powierzchnią łącznie 603 ha (prawie 17%). Są one zgrupowane w rejonie Łuszczowa. Gleby najwyższych klas bonitacyjnych (I i II) zajmują powierzchnie marginalne, które nie przekraczają 1% udziału w bilansie gruntów ornych. W użytkach zielonych, podobnie jak w gruntach ornych, zdecydowanie dominuje klasa III i IV, zajmując łączną powierzchnię 627 ha (ok. 77%).

W gminie zdecydowanie przeważają dwa pierwsze kompleksy przydatności rolniczej gleb (kompleks pszenno bardzo dobry i kompleks pszenno dobry), zajmując łącznie niemal 3000 ha, co stanowi prawie 52% wszystkich gruntów ornych. Ich występowanie pokrywa się z zasięgiem gleb najwyższych klas bonitacyjnych. Drugie miejsce, pod względem powierzchni, zajmują kompleksy żytnie (4 żytni bardzo dobry, 5 żytni dobry i 6 żytni słaby). Zajmują one około 2050 ha i mają udział w ogólnym areale gruntów ornych na poziomie 35%. Pozostałe kompleksy przydatności rolniczej gleb stanowią łącznie około 14% wszystkich gruntów ornych. Wśród użytków zielonych dominuje kompleks 2z, zajmując powierzchnię 627 ha, co stanowi aż 78,2%.

Biorąc pod uwagę waloryzację rolniczej przestrzeni produkcyjnej, wyrażoną syntetycznym wskaźnikiem oceny gleb w punktach (ocena warunków agroekologicznych w/g IUNG w Puławach) gmina Wólka uzyskała 86,2 punktu. Dla porównania można podać, iż gminy sąsiednie mają zbliżone warunki agroekologiczne (Milejów 77,0 , Łęczna 89,1 , Głusk 90,9 , Piaski 95,0).

Generalnie w gminie Wólka występują gleby o wysokich walorach agroekologicznych i użytkowych.

Gleby lessowe, występujące w zachodniej części gminy, są bardzo podatne na erozję. Największe zagrożenia występują na zboczach dolin rzecznych Bystrzycy i Ciemięgi. Na omawianym terenie występuje również zagrożenie erozją wąwozową (Pliszczyna, Sobianowice, Bystrzyca).

Wcześniejsze badania gleb, prowadzone przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Lublinie nie wykazały przekroczeń wartości dopuszczalnych, określonych w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 09. 09. 2002r. w sprawie standardów jakości ziemi, poza podwyższonymi wartościami fenoli, w przypadku części gleb zlokalizowanych przy trasach komunikacyjnych. W 2010 r WIOŚ nie prowadził badań gleb na terenie tej gminy.

Surowce mineralne

Zasoby surowcowe na obszarze gminy, związane są z utworami powierzchniowymi, przypowierzchniowymi i głębokimi strukturami geologicznymi (surowce energetyczne). Pod względem genetycznym są to: piaski i żwiry lodowcowe, wodnolodowcowe, rzeczno-peryglacjalne i rzeczne plejstoceny. Największą miąższość osiągają w obrębie i bliskim sąsiedztwie doliny Bystrzycy. Piaski odsłaniają się w skarpie wąwozu w miejscowości Bystrzyca. W przeszłości były eksploatowane do budowy drogi. Piaski i żwiry rzeczne budują taras nadzalewowy doliny Bystrzycy, po prawej stronie rzeki w rejonie Łuszczowa. Pomimo niskich parametrów jakościowych były one eksploatowane w kilku punktach. Udokumentowane złoża piasku znajdują się w Łuszczowie I, działka nr 50/1. Złoże jest nieeksploatowane i zdewastowane.

Piaski rzeczne na powierzchni odsłaniają się jedynie w dnie doliny Bystrzycy, gdzie budują fragmenty wyższego tarasu zalewowego. Ze względu na zawodnienie (zalegają poniżej poziomu wód gruntowych) nie są eksploatowane.

Piaski pyłowate lessopodobne oraz piaski i pyły deluwialne pokrywają niemal całą powierzchnię gminy. Charakteryzują się niską jakością i małą miąższością. W obrębie tych utworów udokumentowano trzy złoża. Są one wyeksploatowane. Piaski te mogą być eksploatowane na innych terenach jedynie dla potrzeb lokalnych.

Lessowa część gminy, leżąca w obrębie Płaskowyżu Nałęczowskiego, stanowi zaplecze surowcowe dla przemysłu ceramiki budowlanej. Jedynym punktem eksploatacji lessów do produkcji cegły palonej jest cegielnia Rudnik.

Skały węglanowe, głównie margle i opoki górnego mastrychtu oraz paleoceny, występują na powierzchni lub pod niewielkim nadkładem. Margle i opoki były eksploatowane dla celów budowlanych w rejonie Łuszczowa. Skały węglanowe na terenie gminy Wólka nie są obecnie eksploatowane.

Do surowców energetycznych, związanych z głębokimi strukturami geologicznymi należą: węgiel, ropa naftowa i gaz ziemny. Surowce te występują w starych strukturach paleozoicznych (struktura Świdnika i Ciecierzyna). Z surowców energetycznych gospodarcze znaczenie ma jedynie gaz ziemny, eksploatowany ze złoża „Ciecierzyn”. Nawiercone złoża ropy naftowej już zostały wyeksploatowane. Również węgiel kamienny, z uwagi na głębokość zalegania i miąższość sumaryczną złóż, nie jest przedmiotem zainteresowania gospodarczego. Dla eksploatacji złoża gazu utworzony został obszar górniczy „Ciecierzyn”, w którego zasięg wchodzi zachodnie rejony gminy wchodzą w granice obszaru górniczego.

Biorąc pod uwagę możliwości perspektywicznego zagospodarowania złóż kopalin, największe szanse na eksploatację mają złoża kruszywa naturalnego na potrzeby własne gminy i ewentualne potrzeby np. Lublina. Złoża, wskazane jako perspektywiczne, występują w rejonach: Bystrzycy, Łuszczowa, Turki, Długiego oraz Świdnika Małego.

Wody powierzchniowe i podziemne

Główną rzeką w gminie jest Bystrzyca, do której uchodzi Ciemięga i nieliczne ciekły bezimienne. Niemal cały obszar gminy, za wyjątkiem niewielkiego fragmentu wschodniej części Lasu Szpitalnego, leży w zlewni Bystrzycy. Rzeka ma przebieg SW – NE. Jej średni przepływ mierzony na przekroju hydrometrycznym w Sobianowicach

4,73 m³/s, co w skali roku daje wartość ponad 40 mln m³ wody. Bystrzyca, płynąc płaską doliną, wytworzyła liczne meandry i zakola. Poza tym, na obszarze gminy występują jeszcze dwa niewielkie cieki wodne, o zmiennych stanach wód (Potok spod Świdnika Dużego i mała struga wodna, płynąca przez Turkę).

Obszary podmokłe, występują w dnach dolin rzecznych Bystrzycy i Ciemięgi oraz małych strug wodnych.

Rzeka Bystrzyca jest silnie zanieczyszczona. Również koryto rzeki jest zanieczyszczone osadami metali ciężkich osadzających się tam od dziesiątków lat po rzucie wód pościekowych z oczyszczalni w Lublinie (najpierw przy ul. Zawilcowej, a obecnie na Hajdowie). W 2009r wody rzeka Bystrzyca w najbliższym punkcie pomiarowo-kontrolnym prowadziła wody o umiarkowanym stanie ekologicznym (ale na mapie Raportu rzeki gminy oznaczone są jako 'wody zagrożone') – przekroczone zostały wartości zawiesiny ogólnej, BZT₅, azotu amonowego, azotynów i fosforu ogólnego dla ryb łososiowatych i karpowatych, co daje ogólną ocenę mówiącą o nieprzydatności tych wód. Ciemięga wg. badań WIOŚ.

Na obszarze gminy istniało, na początku lat 80-tych minionego wieku, ponad 20 źródeł. Występowały one w Turce, Łuszczowie, Sobianowicach i Pliszczynie. Najbardziej wydajne znajdowały się jednak w dolinie Ciemięgi. W ostatnim piętnastolecu wydajność źródeł zmniejszyła się o połowę, niektóre zamieniły się w wysięki lub źródła okresowe, a kilka zanikło.

Gmina Wólka, tak jak i niemal cała Wyżyna Lubelska, leży w obszarze Głównego Zbiornika Wód Podziemnych (GZWP) nr 406. Na obszarze gminy Wólka występuje jeden podstawowy poziom wodonośny, związany z węglanowymi utworami kredy górnej i kredy paleocenu. Są to wody szczelinowo-warstwowe, krążące w silnie spękanych skałach wieku kredowego. Korzystnym warunkom dla zasilania wód podziemnych sprzyjają wykształcenia litologiczne skał, małe miąższości czwartorzędu i niewielkie spadki terenu, zwłaszcza we wschodnich rejonach gminy. Wody w utworach czwartorzędowych, występują w dolinach rzecznych Bystrzycy i Ciemięgi. Mają charakter wód odnawialnych, a warstwą wodonośną jest głównie piasek lub ił. Poziom wód gruntowych w dnach dolin rzecznych, waha się w granicach od 0 do 1 m ppt i jest okresowo zmienny (wiosenne roztopy, deszcze nawalne, długotrwała susza). W strefach oddalonych od dolin rzecznych, miąższość bezwodnego czwartorzędu może przekraczać 20 m.

Wody czwartorzędowe i kredowe, ze względu na przypowierzchniowe występowanie, jak również ze względu na charakter skał kredowych (duże uszczelinowienie), narażone są na stosunkowo łatwe zanieczyszczenie. Sprzyja temu istniejący związek hydrauliczny pomiędzy tymi wodami.

Należy podkreślić, iż na terenie gminy Wólka, znajduje się duże ujęcie wód podziemnych w Turce. Ujęcie to eksploatowane przez kilka lat przez Zakłady Metalurgiczne „Ursus” jest obecnie nieczynne i mocno zdewastowane. Warto również przypomnieć, iż przez wiele lat łąki w dolinie Bystrzycy nawadniane były ściekami z oczyszczalni ścieków w Lublinie (przy ul. Zawilcowej). Wody pościekowe (oczyszczalnia mechaniczna) zawierały dużo związków metali ciężkich, które osadzały się na terenach nawodnionych.

Jakość wód podziemnych w badanych w najbliższej zlokalizowanych źródłach (Raport WIOŚ za 2009r.) na tle jednolitych części wód podziemnych oraz głównych zbiorników wód podziemnych wykazywała zarówno II, jak i V klasę czystości.

Gmina Wólka leży w zlewni Bystrzycy i częściowo na obszarze zlewni chronionej rzeki Ciemięgi, stanowiącej lewobrzeżny jej dopływ. Natomiast w planistycznym systemie ochrony wód podziemnych, cały obszar gminy, tak jak znaczny obszar województwa lubelskiego, znajduje się w obszarze wysokiej ochrony (OWO), który ustanowiony jest w planie województwa lubelskiego dla kredowego zbiornika wód podziemnych tzw. lubelskiego (Nr 406) w obrębie Niecki Lubelskiej.

Warunki klimatyczne i stan powietrza

Zgodnie z podziałem klimatycznym województwa lubelskiego Zinkiewiczów gmina Wólka leży w Lubelsko-Chełmskiej Dziedzinie Klimatycznej. Decydującą rolę w kształtowaniu pogody na tym obszarze odgrywają przeważające adwekcyjne masy powietrza polarno-morskiego i polarno-kontynentalnego. W ogólnej cyrkulacji stanowią około 90% wszystkich mas powietrza napływających nad omawiany teren. Powietrze polarno-morskie latem przynosi ochłodzenie, zimą zaś ocieplenie, natomiast powietrze polarno-kontynentalne w zimie przynosi znaczne spadki temperatury, a w lecie upały. Masy powietrza arktycznego i zwrotnikowego napływają sporadycznie i są przeważnie przetransformowane. Obszar Lubelszczyzny leży więc w strefie ścierania się wpływów klimatu morskiego i kontynentalnego z dominacją cyrkulacji polarno-morskiej (64% ogólnej frekwencji). Konsekwencją takiego położenia jest duża zmienność stanów pogody. Największy wpływ mają tu fronty atmosferyczne. Średnio w roku przemieniają się one 134 razy. Oznacza to, iż średnio co trzeci dzień jest dniem zmiany pogody pod wpływem przemieszczania się frontów.

Cyrkulacja atmosferyczna (napływające masy powietrza) sterowana jest głównie układami barycznymi (niż islandzki, wyż syberyjski i wyż azorski). Warunkują one również kierunki i prędkość wiatrów z sektora zachodniego (SW, W i NW). Łącznie około 40% częstości. Najrzadziej notuje się wiatry z kierunku północnego i północno-wschodniego. Średnia prędkość wiatru wynosi 2,6 m/s.

Stosunki termiczne są kształtowane głównie czynnikiem solarnym, przy znacznym udziale, zwłaszcza w chłodnej porze roku, adwekcji mas powietrza. Średnia roczna temperatura powietrza w latach 1951 – 1995 wyniosła 8,1°C. Okres wegetacyjny trwa 210-220 dni w roku. Nasilenieprzymrozków wiosennych przypada na koniec kwietnia i początek maja.

Średnia roczna suma opadów waha się w granicach 560 mm. Najbardziej suchym miesiącem w roku jest marzec. Czas zalegania pokrywy śnieżnej wynosi średnio 80 dni.

Roczne maksimum usłonecznienia występuje w czerwcu, około 220 godzin, minimum w grudniu około 31 godzin. Roczny przebieg zachmurzenia przedstawia się następująco: liczba pogodnych dni w ciągu roku wynosi 46 (ze średnim zachmurzeniem nieba do 20%), a liczba dni pochmurnych (ze średnim zachmurzeniem dobowym powyżej 80%) wynosi 153.

Średnio w roku, występuje około 50 dni z mgłą. Najwięcej dni z mgłą przypada na jesień i zimą z maksimum w listopadzie, a minimum w lipcu.

Wilgotność powietrza, z uwagi na obecność łąk, pastwisk i terenów podmokłych, jest średnio wyższa o około 5% i osiąga wartość około 80%.

Decydujący wpływ na kształtowanie się lokalnych cech klimatu, ma rzeźba terenu. W warunkach gminy Wólka jest ona wyraźnie zróżnicowana. Część wschodnia gminy jest płaska. Nie ma tu terenów zdecydowanie uprzywilejowanych pod względem nasłonecznienia (zbocza o ekspozycji południowej) i zdecydowanie niekorzystnych (zbocza o ekspozycji północnej). Zróżnicowanie hipsometryczne części zachodniej gminy (głęboko wcięta w podłoże lessowe dolina Ciemięgi, dna suchych dolin i rozkrzewione wąwozy) wpływa na warunki klimatu lokalnego. Występują tu większe różnice termiczne, pomiędzy dnami dolin a wierzchowiną, mogące dochodzić do kilku stopni, jest również większe zróżnicowanie wilgotnościowe. Ponadto przeważają tu tereny o ekspozycji południowej i północnej. Wynika to z przebiegu doliny Ciemięgi, zbliżonego do równoleżnikowego.

WIOŚ w roku 2009 zakwalifikował strefę lubelsko-puławską do klasy A (dla ochrony zdrowia i roślin jako głównego celu), ale dla Aglomeracji Lubelskiej wartości jnp.PM10, były przekroczone, co kwalifikowało ją do klasy C.

Flora

Szacę roślinną na terenie reprezentują: lasy, roślinność pól uprawnych, roślinność zaroślowa łąkowa i szuwarowa w dnach dolin rzecznych, różne formy roślinności ozdobnej, towarzyszące dawnej zabudowie dworskiej i mieszkaniowej, a także drzewa przydrożne.

Dwudzielnosc gminy ma swoje odzwierciedlenie również w szacie roślinnej. Część zachodnia lessowa to obszar roślinności potencjalnej zwanej grądem, a pozostały obszar gminy to bory świeże i mieszane. Współcześnie istniejąca roślinność znacznie jednak odbiega od roślinności potencjalnej. W gminie, w części lessowej, bardzo cenne są zbiorowiska roślinności kserotermicznej, występujące na zboczach dolin Bystrzycy i Ciemięgi. Na obszarze gminy stwierdzono występowanie 18 chronionych i rzadkich roślin naczyniowych oraz jeden gatunek grzyba, objętego ścisłą ochroną prawną, w tym 9 taksonów jest objętych ochroną ścisłą, 8 – częściową. Za najcenniejsze uznaje się kosaćca bezlistnego, wiśnię karłowatą oraz miłkę wiosenną.

Gatunki objęte ochroną ścisłą:

- Wiśnia karłowata – kilkadziesiąt okazów występuje w rejonach: Zawadów–Łysa Góra; Sobianowice – zbocza doliny;
- Barwinek pospolity – występuje pospolicie w rejonie Wąwozu Poprzeczne Doły;
- Pluskwica europejska – kilka okazów w rejonie Wąwozu Poprzeczne Doły;
- Parzydło leśne – kilkadziesiąt okazów w rejonie Wąwozu Poprzeczne Doły i między Łysakowem; a Zawadowem;
- Miłek wiosenny – licznie spotykany w rejonie Rudnika na zboczu kserotermicznym;
- Naparstnica zwyczajna – kilkanaście okazów w lasach państwowych na siedlisku grądowym;
- Lilia złotogłów – kilka okazów w lasach na północ od Świdnika (Las Szpitalny);
- Kosaciec bezlistny – kilka okazów w rejonie Łysej Góry;
- Sromotnik bezwstydnny – licznie występuje w Wąwozie Poprzeczne Doły i w Lesie Szpitalnym.

Gatunki objęte ochroną częściową:

- Kruszyna pospolita – występuje licznie w lasach na terenie gminy;
- Kalina koralowa – jest częsta w lasach i zaroślach;
- Kopytnik pospolity – jest częsty w lasach grądowych;
- Pierwiosnka lekarska – kilkanaście okazów w Wąwozie Poprzeczne Doły;
- Marzanka wonna – jest częsta w lasach;
- Centuria pospolita – kilkanaście okazów w okolicach Sobianowic; Pliszczyna i Łysakowa; a także w rejonie Bystrzyca – Uroczysko Dunaj;
- Kocanki piaskowe – kilkadziesiąt okazów w okolicach Pliszczyna; Sobianowic i Łysej Góry;
- Konwalia majowa – licznie w Lesie Szpitalnym.

Gatunki lokalnie rzadkie:

- Paprotnik kolczysty – kilkanaście kęp w rejonie Wąwozu Poprzeczne Doły;
- Paprotnica krucha – występuje licznie w rejonie Pliszczyna w wąwozie lessowym.

Gatunkami specjalnej troski, ze względu iż gatunek został uznany za narażony na wyginięcie, są: kosaciec bezlistny i miłek wiosenny.

Lasy, na terenie gminy, zajmują nieco ponad 900 ha, co stanowi 12,5% powierzchni gminy. Z tego ponad 60% to lasy państwowe i około 40% to lasy prywatne. Lasy państwowe należą do Nadleśnictwa Świdnik, Obrębu Świdnik. Lasy prywatne występują w rozproszeniu po całym obszarze gminy. Lesistość gminy jest bardzo mała i znacznie odbiega od średniej lesistości województwa lubelskiego, wynoszącej ponad 28%. W lasach państwowych gatunkami dominującymi są: dąb –

46,5% i sosna 42%. Wśród pozostałych gatunków znaczący udział ma brzoza – 5,2%, olcha – 2,4% i grab – 1,3%. Udział pozostałych gatunków nie przekracza 1%. Podobna sytuacja występuje w lasach prywatnych, gdzie zdecydowanie dominuje sosna – 58% i dąb – 35%. Udział brzozy wynosi 4%, a grabu 1%. Lasy występują głównie w południowo-wschodniej części gminy z dużym, zwartym kompleksem lasów państwowych (Las Szpitalny), z którym od strony północno-wschodniej łączy się spory kompleks lasów prywatnych. W gminie dominują lasy na siedlisku lasu świeżego (Lśw) i las mieszany świeży (LMśw). Niewielkie fragmenty lasów grądowych zachowały się w wąwozach lessowych w rejonie Pliszczyna i Sobianowic. Natomiast w dolinie Bystrzycy, koło miejscowości Turka, zachowały się niewielkie fragmenty olsów i łęgów. Gatunkiem panującym jest olsza czarna. Na obszarze gminy wyznaczone zostały lasy ochronne (masowego wypoczynku), obejmujące oddziały 46 – 70 lasów państwowych. Lasy ochronne są to obszary leśne, których głównym zadaniem jest zachowanie nie zmienionych stosunków glebowych, klimatycznych, wodnych, a także estetyczno-krajobrazowych. Wyznaczone lasy ochronne należą do grupy lasów masowego wypoczynku o rozrzedzonym ruchu turystycznym.

Fauna

Najwartościowsze gatunki zwierząt w gminie Wólka, związane są ze środowiskiem wodnym (dnami dolin Bystrzycy i Ciemięgi oraz zbiornikami wodnymi) oraz lasami. Miejscem nagromadzenia najrzadszych gatunków jest dolina Bystrzycy z dawnymi lagunami osadów pościekowych z oczyszczalni ścieków na Hajdowie. Występuje tu, między innymi, derkacz i kilka cennych gatunków siewkowców. Ponadto, na obrzeżach doliny spotyka się: pustułkę, dzięcioła zielonego, jarzębatkę, pełzacza ogrodowego i remizę. W rejonie byłych składowisk osadów pościekowych, odnotowano stanowiska błotniaka stawowego, perkozów i mewy śmieszki. Skarpy wyrobisk poeksploatacyjnych piasku zamieszkuje jaskółka brzegówka.

Inwentaryzacja przyrodnicza, wykonana przez Narodową Fundację Ochrony Środowiska w 1999r. stwierdziła występowanie 23 gatunków prawnie chronionych, a wśród nich 12 gniazdujących. Do gatunków chronionych, występujących w gminie, zalicza się: perkoz, perkoz rdzawoszyi, bocian biały, cyranka, błotniak stawowy, pustułka, derkacz zielony, dzięcioł białoszyi, brzegówka, kłaskawka, białorzytka, trzcinia, jarzębatka, remiz, pełzacz ogrodowy, ortolan.

Pośród zwierzyny łownej najliczniej występują (stan na 1999r.): bażanty, kuropatwy i zające. A w dalszej kolejności: dzikie kaczki, lisy, sarny i kuny.

Do gatunków specjalnej troski należą:

- Derkacz – jest najrzadszym gatunkiem, występującym w dolinie Bystrzycy i w całej gminie. Jest to gatunek zagrożony w całej Europie.
- Bocian biały – kilka jego gniazd znajduje się wzdłuż doliny Bystrzycy. Żerowiskiem bociana są łąki w dolinie Bystrzycy. Zagrożeniami dla gatunku są: kurczenie się żerowisk, niekorzystne warunki atmosferyczne w czasie przebywania młodych na gnieździe i inne.

Fauna na obszarze gminy jest dość urozmaicona, pomimo iż lista zwierząt uznawanych za rzadkie jest dość skromna i charakteryzuje się cechami typowymi dla środowisk zurbanizowanych (w bezpośrednim sąsiedztwie Lublin i Świdnik). Cechą charakterystyczną jest mała liczba gatunków uznawanych w Polsce i Europie za rzadkie, cenne i zagrożone.

Elementy przyrodniczego systemu gminy (PSG)

Wiodącą rolę w funkcjonowaniu systemu ekologicznego w gminie pełni dolina Bystrzycy. Jej podwójna funkcja jako regionalnego korytarza ekologicznego, wiążącego obszary chronione nizinnej części województwa z obszarami chronionymi Wyżyny Lubelskiej i jako ekologiczna oś gminy o cechach łąkowo-rzecznej strefy

ekologicznej, dowodzi wyjątkowego znaczenia tej doliny w strukturze ekologicznej gminy.

Funkcję lokalnych korytarzy ekologicznych pełnią równoleżnikowe obniżenia dolinne, wiążące doliny Bystrzycy z lasami świdnickimi i krzesimowskimi, przy czym ekologicznie aktywniejszy jest ciąg równoleżnikowych obniżów pomiędzy Wólką a Melgwią, pomimo, że w granicach gminy znajduje się tylko ujściowy, kilkukilometrowy odcinek doliny Ciemięgi, to już obecnie wywiera ona znaczący wpływ na warunki ekologiczne gminy, w przyszłości rola ta może ulec zwiększeniu. Stanie się tak w przypadku realizacji zbiornika retencyjnego, który kształtowałby stosunki termiczno-wilgotnościowe obszarów otaczających zbiornik, zasilaby wody podziemne ujmowane w Turce oraz pomógłby w rekultywacji zdegradowanej doliny Bystrzycy.

Doliny Bystrzycy i Ciemięgi, częściowo zadrzewione i zakrzewione, identyfikowane są z ciągami ekologicznymi, które jednakże nie do końca spełniają kryteria, jakie powinny spełniać w pełni drożne ciągi.

Wyznacznikami tzw. węzłów ekologicznych są m.in. zbieg ciągów ekologicznych w rejonie Łysaków – Sobianowice i duże zagęszczenie biomasy (starodrzewy) w Lesie Szpitalnym. Węzły te posiadają rangę lokalną.

Duże znaczenie przywiązuje się do drożności potencjalnych powiązań przyrodniczych i ekologicznych. Tymi pierwszymi z reguły są obniżenia dolinne, czasem częściowo zadrzewione, ale najczęściej pozbawione zieleni naturalnej. Natomiast rysujące się powiązania ekologiczno-funkcjonalne są trudniej czytelne w krajobrazie i w każdym wypadku wymagają intensywnych nasadzeń roślinnością dostosowaną gatunkowo do miejscowych siedlisk. W pierwszym rzędzie odnosi się to do tego typu powiązania w rejonie miejscowości Świdnik Duży, tj. pomiędzy zanikającym w środowisku korytarzem ekologicznym a lasami świdnickimi.

Funkcjonowanie systemu ekologicznego destabilizują również liczne liniowe bariery ekologiczne, przecinające w poprzek doliny rzeczne lub zadrzewione obniżenia dolinne. Do najbardziej uciążliwych należą:

- nasyp drogi przecinającej dolinę Bystrzycy pomiędzy Wólką a Jakubowicami Murowanymi,
- nasyp drogi przecinającej dolinę Bystrzycy w Sobianowicach,
- nasyp kolejowy przecinający suchą dolinę w Rudniku.

Zasoby kultury

Obiekty i obszary objęte ścisłą ochroną konserwatorską – wpisane do rejestru zabytków nieruchomych to: Zespół kościelny w Bystrzycy, Zespół pałacowo-parkowy w Bystrzycy, Zespół kościelny w Łuszczowie, Zespół dworsko – parkowy w Pliszczynie, Zespół dworsko – parkowy w Sobianowicach, Zespół dworski – parkowy w Świdniku Dużym, Zespół dworsko – parkowy w Turce

Zabytki nieruchome ujęte w wojewódzkiej ewidencji – nie wpisane do rejestru zabytków woj. Lubelskiego są: Bystrzyca - Plebania , Jakubowice Murowane – zagroda młynarska, Łuszczów – plebania, Sobianowice – lamus, Świdnik Duży – budynek mieszkalny w zespole dworsko – parkowym, Świdnik Mały – dawna szkoła – obecnie zaadaptowana na mieszkanie, Turka – młyn wodny i ruina spichlerza młynarskiego, Wólka Lubelska – kapliczka przydrożna, Wólka – Długie – mogiła “z wojen tureckich” i Cmentarze parafialne w Bystrzycy i Łuszczowie

Potencjalne zmiany stanu środowiska przy braku realizacji projektowanego dokumentu

W sytuacji braku realizacji zapisów Studium przypuszczać należy, że na terenie gminy następować będzie dalsza, powolna antropopresja objawiająca się:

- wkraczaniem gatunków synantropijnych;
- przekształcaniem gleb rodzimych w kulturoziemi i urbanoziemi;
- zanieczyszczeniem hydrosfery spowodowane niekontrolowanym wpływem powierzchniowym z zurbanizowanych (działalność rolnicza, tereny zabudowane) fragmentów terenu;
- wprowadzenie zabudowy rozproszonej (zjawisko suburbanizacji) w drodze 'decyzji o warunkach zabudowy'.

7. STAN ŚRODOWISKA NA OBSZARACH PRZEWIDYWANEGO ZNACZĄCEGO ODDZIAŁYWANIA USTALEŃ DOKUMENTU

Nie przewiduje się wystąpienia znaczących oddziaływań (przekroczenia określonych prawem standardów jakości środowiska) wynikających z realizacji zapisów Studium, co zostało szerzej omówione w rozdz.10.

8. OCENA ISTNIEJĄCYCH PROBLEMÓW OCHRONY ŚRODOWISKA ORAZ SKUTKÓW REALIZACJI DOKUMENTU DLA ISTNIEJĄCYCH OBSZARÓW CHRONIONYCH

Do najistotniejszych problemów ochrony środowiska w gminie należą:

- zanieczyszczenia gleb, choć brak aktualnych badań dla terenu gminy uniemożliwia dokładną diagnozę zagrożeń. Głównym źródłem zanieczyszczeń gleb jest chemizacja rolnictwa oraz zanieczyszczenia pochodzące z transportu, występujące w obszarach bezpośrednio przyległych do tras komunikacyjnych.
- rozproszone i obszarowe źródła zanieczyszczeń wód powierzchniowych. Poważnym źródłem zanieczyszczeń wód są nieoczyszczone ścieki bytowo-gospodarcze.
- zanieczyszczenia powietrza - na ich poziom mają wpływ zanieczyszczenia pochodzące z kotłowni lokalnych i szeregu kominów niskiej zabudowy mieszkalnej oraz z transportu. Zanieczyszczenia z przemysłu występują w niewielkim stopniu.

W Regionalnym Systemie Obszarów Chronionych województwa lubelskiego gmina Wólka odgrywa ważną rolę. **Z istniejących, prawnych form ochrony przyrody na obszarze gminy Wólka znajdują się:**

- wschodni fragment obszaru chronionego krajobrazu „Dolina Ciemięgi” z ujściem rzeki Ciemięgi do Bystrzycy. Obszar chroniony o przebiegu równoleżnikowym ma istotne znaczenie z ekologicznego punktu widzenia, ponieważ jest ogniwem zabezpieczającym łączność przestrzenną struktur przyrodniczych pomiędzy strefą doliny Wisły z doliną Bystrzycy i poprzez nią z doliną Wieprza, stanowiącą lokalny korytarz ekologiczny. Natomiast dolina Bystrzycy, stanowiąc lokalny korytarz ekologiczny wiąże obszary chronione województwa lubelskiego, położone w południowo-wschodnich rejonach województwa (Czerniejowski Obszar Chronionego Krajobrazu, Krzczonowski Park Krajobrazowy) z parkami krajobrazowymi Kozłowieckim i Łęczyńskim. Obszar chronionego krajobrazu „Dolina Ciemięgi” zawiera najcenniejsze walory przyrodnicze gminy, determinując sposób zagospodarowania i użytkowania terenów obowiązującymi prawnymi rygorami ochronnymi. Jak już to było wspomniane w granicach OCK znajduje się ujściowy fragment doliny Ciemięgi. Pozostała, zachodnia część obszaru chronionego krajobrazu obejmuje fragment gmin Niemce i Jastków. Całkowita powierzchnia OCK wynosi 2627 ha. Przedmiotem ochrony jest dolina Ciemięgi, stanowiąca oś

hydrograficzną i krajobrazową obszaru z terenami bezpośrednio przyległymi. W rzeźbie terenu wyróżniają się, oprócz głęboko wciętego w lessowe podłoże, dna doliny, silnie rozgałęzione stromościenne wąwozy lessowe. Największe z nich osiągają około 2 km długości i kilkanaście metrów głębokości. Do najbardziej cennych walorów florystycznych należą fragmenty wilgotnych łąk i łągów w dnie doliny Ciemięgi oraz ciepłolubne murawy, wykształcone na nasłonecznionych zboczach doliny (ekspozycja południowa) i wąwozów. OCK charakteryzuje się wysokimi walorami krajobrazu lessowego i nieco mniejszymi walorami faunistycznymi. Dolina Ciemięgi, z uwagi na bliskość Lublina i wysokie walory krajobrazowe, podlega dużej presji rekreacyjnej, objawiającej się dużą penetracją turystyczną i dużą presją budowlaną (budownictwo jednorodzinne i letniskowe). Na jego terenie obowiązują przepisy określone Rozporządzeniem Nr 42 Wojewody Lubelskiego z dnia 17 lutego 2006 r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu „Dolina Ciemięgi”.

• pomniki przyrody (13 sztuk):

- płat roślinności stepowej o powierzchni 0,16 ha, położony w Wólce, na działce nr 1091/1. Właścicielem jest Pan H. Bandosa.
- płat roślinności stepowej o powierzchni 0,5 ha, położony w Wólce na działce o nr geod. 1092, której właścicielem jest J. Hoina.
- płat roślinności stepowej o pow. 0,17 ha, położony w Wólce na działce o nr geod. 1094, której właścicielem jest Pan S. Nowicki.
- jałowiec pospolity o obwodzie pnia 95 cm, położony w zabytkowym zespole dworsko-parkowym w Sobianowicach.
- 14 dębów szypułkowych o obwodach pni od 230 do 460 cm, rosnących przy leśniczówce w Świdniku Dużym.
- lipa drobnolistna o obwodzie pnia 490 cm, rosnąca w Bystrzycy, w pasie drogowym drogi relacji Bystrzyca – Charleź w pobliżu cmentarza.
- 3 lipy drobnolistne o obwodzie o pnia 300 i 390 cm, rosnące w zabytkowym zespole dworsko-parkowym w Bystrzycy.
- jesion wyniosły (odmiana zwisła) o obwodzie pnia 360 cm, rosnący w zabytkowym zespole dworsko-parkowym w Bystrzycy.
- szpaler grabów pospolitych, znajdujący się w zabytkowym zespole dworsko-parkowym w Bystrzycy.
- dąb szypułkowy o obwodzie pnia 389 cm, rosnący w zabytkowym zespole dworsko-parkowym w Pliszczynie.
- aleja 10 lip drobnolistnych o obwodzie pni do 385 cm, znajdująca się w zabytkowym zespole dworsko-parkowym w Pliszczynie.
- sosna wejmutka o obwodzie pnia 220 cm, rosnąca w zabytkowym zespole dworsko-parkowym w Sobianowicach.
- szpaler grabów pospolitych, znajdujący się w zabytkowym zespole dworsko-parkowym w Sobianowicach.
- modrzew polski, rosnący w Jakubowicach Murowanych (D. Fijałkowski).
- wiaź polny o obwodzie pnia 330 cm, rosnący w Jakubowicach Murowanych (D. Fijałkowski).

• obszar Natura PLH060096 Bystrzyca Jakubowicka pokryty przez sześć rodzajów siedlisk z Załącznika II Dyrektywy Siedliskowej, zagrożony ograniczaniem ekstensywnego użytkowania obszaru (zaprzestaniem koszenia oraz wypasu - postępuje sukcesja w kierunku zaroślowym i leśnym, co powoduje kurczenie się potencjalnych siedlisk dla chronionych gatunków motyli oraz roślin muraw kserotermicznych), składowania odpadów i zanieczyszczenie rzeki Bystrzycy. Obejmuje on swym zasięgiem fragment doliny Bystrzycy od niemal granic administracyjnych Lublina, aż do miejscowości Sobianowice i jest ważną ostoją staroduba łąkowego (*Ostericum palustre*) z wysoką liczebnością, jedną z najwyższych

w województwie. Ponadto obszar jest ważnym siedliskiem dla populacji czterech gatunków motyli z Załącznika II Dyrektywy Siedliskowej. Liczebność ich populacji również należy do największych w województwie lubelskim. Na terenie obszaru znajduje się ponadto stanowisko kumaka nizinnego. Obszar ostoi pokryty jest przez sześć rodzajów siedlisk z Załącznika II Dyrektywy Siedliskowej. Największe znaczenie mają tu łąki zmiennowilgotne i niżowe łąki użytkowane ekstensywnie, będące siedliskiem staroduba łąkowego, a ponadto murawy kserotermiczne. Na terenie Bystrzycy Jakubowickiej znajdują się również niewielkie populacje chronionych gatunków roślin: miłka wiosennego (*Adonis vernalis*), kosaćca bezlistnego (*Iris aphylla*) oraz goździka pysznego (*Dianthus superbus*). Teren ostoi przedstawia ponadto wysokie wartości krajobrazowe. Otwarte przestrzenie i ekstensywne użytkowanie sprawiają, iż obszar stanowić może potencjalny obszar wypoczynkowy dla miasta Lublina. Jego granicach lokalizuje się:

- 3 pomniki przyrody, chroniące płaty murawy kserotermicznej ze stanowiskiem miłka wiosennego (*Adonis vernalis*) zlokalizowane na skarpie rzeki Bystrzycy w pobliżu wsi Łysaków.
- projektowany rezerwat przyrody "Łysa Góra" pod wsią Sobianowice o powierzchni 1,0 ha, mający na celu ochronę cennych płatów murawy kserotermicznej ze stanowiskiem kosaćca bezlistnego (*Iris aphylla*).
- projektowany rezerwat stepowo-krajobrazowy "Skarpa Jakubowicka" o pow. ok. 20 ha.
- projektowany rezerwat przyrodniczo-krajobrazowy "Derkaczowi Łąki" o pow. ok. 150 ha.

Z danych Studium wynika, że jest to: *Ostoja położona jest na Wyżynie Lubelskiej, na północny wschód od miasta Lublina. Obejmuje fragment doliny Bystrzycy, przyujściowy odcinek doliny Ciemięgi wraz z widłami obu rzek, a także fragmenty stoków dolin.*

Rzeka Bystrzyca - dopływ rzeki Wieprz, drenuje centralną część Wyżyny Lubelskiej. Powierzchnia jej zlewni wynosi 1315,5 km², a całkowita długość 70,3 km. Na obszarze ostoi tworzy dość szeroką dolinę wysłaną cienkimi pokładami torfów, ograniczoną stromymi skarpami. W północnej części występują utwory lessowe, w których wytworzyły się głębokie wąwozy, w południowej natomiast margle kredowe. Lewobrzeżne zbocza Bystrzycy i Ciemięgi porośnięte są murawami kserotermicznymi. rzeki tworzą liczne meandry. Płaskie dno doliny pokryte jest siecią kanałów melioracyjnych, o różnym stopniu drożności. zachowały się tu też pojedyncze starorzecza. Obszar ostoi pokryty jest przeważnie łąkami. Gdziekolwiek występują ponadto kępy zakrzaczeń oraz płaty zbiorowisk łęgowych. Przy ujściu Ciemięgi, w powiązaniu z kompleksem stawów hodowlanych, znajduje się jaz. W tym rejonie obserwuje się znaczne podniesienie poziomu wód gruntowych, pozytywnie wpływające na obszar i przyległy płat zmiennowilgotnych.

Dolina Bystrzycy w rejonie ostoi przecięta jest w poprzek trzema drogami na nasypach, z czego jedna z nich biegnie przez ostoję, a druga stanowi jej północno – wschodnią granicę. Obszar doliny niemal pozbawiony jest zabudowy, jednak otaczające dolinę rejonu zajęte są przez nią w znacznej części. Tworzą je wsie: Bystrzyca, Sobianowice, Zawadów, Łysaków, Turka oraz Osiedle Borek. Narastająca presja budownictwa mieszkaniowego, zwłaszcza ze strony dynamicznie rozwijających się przedmieści miasta Lublina,

1. Wartość przyrodnicza i znaczenie obszaru.

*Bystrzyca Jakubowicka jest ważną ostoją staroduba łąkowego (*Ostericum palustre*) z wysoką liczebnością, jedną z najwyższych w województwie. Ponadto obszar jest ważnym siedliskiem dla populacji motyli z Załącznika II Dyrektywy Siedliskowej:*

- *Modraszek teleius (*Maculinea teleius*)*
- *Czerwończyk nieparek (*Lycaena dispar*)*

- *Modraszek nausitous (Maculinea nausithous)*
- *Czerwończyk fioletek (Lycaena helle)*

Liczebność ich populacji również należy do największych w województwie lubelskim. Na terenie obszaru znajduje się ponadto stanowisko kumaka nizinnego.

Obszar ostoi pokryty jest przez sześć rodzajów siedlisk z Załącznika II Dyrektywy Siedliskowej. Największe znaczenie mają tu łąki zmiennowilgotne i niżowe łąki użytkowane ekstensywnie, będące siedliskiem staroduba łąkowego, a ponadto murawy kserotermiczne. Na terenie Bystrzycy Jakubowickiej znajdują się również niewielkie populacje chronionych gatunków roślin:

- *Milek wiosenny (Adonis vernalis)*
- *Kosaciec bezlistny (Iris aphylla)*
- *Goździk pyszny (Dianthus superbus)*

Teren ostoi przedstawia ponadto wysokie wartości krajobrazowe. Otwarte przestrzenie i ekstensywne użytkowanie sprawiają, iż obszar stanowić może potencjalny obszar wypoczynkowy dla miasta Lublina.

1. Status ochrony.

- Trzy pomniki przyrody, chroniące płaty murawy kserotermicznej ze stanowiskiem miłka wiosennego (*Adonis vernalis*) zlokalizowane na skarpie rzeki Bystrzyca w pobliżu wsi Łysaków.

- Projektowany rezerwat przyrody „Łysa Góra” pod wsią Sobianowice o powierzchni 1,0 ha, mający na celu ochronę cennych płatów murawy kserotermicznej ze stanowiskiem kosaćca bezlistnego (*Iris aphylla*).

Teren ostoi przedstawia ponadto wysokie wartości krajobrazowe. Otwarte przestrzenie i ekstensywne użytkowanie sprawiają, iż obszar stanowić może potencjalny obszar wypoczynkowy dla miasta Lublina.

1. Status ochrony.

- Trzy pomniki przyrody, chroniące płaty murawy kserotermicznej ze stanowiskiem miłka wiosennego (*Adonis vernalis*) zlokalizowane na skarpie rzeki Bystrzyca w pobliżu wsi Łysaków.

- Projektowany rezerwat przyrody „Łysa Góra” pod wsią Sobianowice o powierzchni 1,0 ha, mający na celu ochronę cennych płatów murawy kserotermicznej ze stanowiskiem kosaćca bezlistnego (*Iris aphylla*).

- Projektowany rezerwat stepowo – krajobrazowy „Skarpa Jakubowicka” o pow. ok. 20 ha.

- Projektowany rezerwat przyrodniczo – krajobrazowy „Derkaczowi Łąki” o pow. ok. 150 ha.

Zagrożeniem dla ostoi jest przede wszystkim ograniczenie ekstensywnego użytkowania obszaru. zaprzestaje się koszenia oraz wypasu. W związku z tym postępuje sukcesja w kierunku zaroślowym i leśnym. Powoduje to kurczenie się potencjalnych siedlisk dla chronionych gatunków motyli oraz roślin muraw kserotermicznych. Dodatkowo teren ten jest miejscem składowania odpadów przez okolicznych mieszkańców. Zaśmiecany jest prawy brzeg rzeki Bystrzyca. Dwa niewielkie dzikie wysypiska (po około 10 m² każde) zlokalizowane są bezpośrednio na terenie ostoi. Kolejnym zagrożeniem jest zanieczyszczenie rzeki Bystrzyca. Do cieków zrzucane są ścieki z oczyszczalni „Hajdów” obsługującej miasto Lublin. Pomimo oczyszczenia ładunek substancji odprowadzonych jest stosunkowo duży.

Niewielki skrawek obszaru – wzdłuż rzeki Ciemięgi od granicy gminy do ujścia do Bystrzycy – położony jest na terenie Obszaru Chronionego Krajobrazu „Dolina Ciemięgi”. Na jego terenie obowiązują przepisy określone Rozporządzeniem Nr 42 Wojewody Lubelskiego z dnia 17 lutego 2006 r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu „Dolina Ciemięgi”.

Do obiektów o wysokich walorach przyrodniczych, kwalifikujących się do objęcia ochroną prawną należą:

- rezerwat przyrody „Łysa Góra”. Obiekt kwalifikuje się do ochrony prawnej w celu zachowania stanowiska rzadkich gatunków kserotermicznych, w tym między innymi kosaćca syberyjskiego. Na omawianym terenie stwierdzono występowanie 152 gatunków roślin naczyniowych, w większości gatunków typowych dla ciepłolubnych zbiorowisk murawowych i zaroślowych Wyżyny Lubelskiej. Projektowana powierzchnia rezerwatu – 0,99 ha.

- 6 użytków ekologicznych:

- projektowany użytek ekologiczny o pow. 4,56 ha w rejonie Sobianowic, obejmujący zespół wąwozów lessowych o dużych walorach przyrodniczych i krajobrazowych, porośniętych zadrzewieniami i zakrzewieniami o charakterze gądownym. Proponowana nazwa – Poprzeczne Doły,

- projektowany użytek ekologiczny „System suchej doliny Rudnika”, obejmujący system krętych suchych dolin, rozcinający pokrywę lessową,

- projektowany użytek ekologiczny „Trześniów”, obejmujący suchą dolinę lessową z zachowanymi na zboczu skarpami rolnymi, pochodzącymi z okresu użytkowania rolniczego,

- projektowany użytek ekologiczny „Uroczysko Dunaj” w rejonie Bystrzycy, obejmujący suchą stromościenną dolinę, rozcinającą piaski fluwioglacjalne ze żwirami,

- projektowany użytek ekologiczny „Dolinka odwadniania”, obejmujący dolinkę na zboczu doliny Bystrzycy. Jest ona odwadniania przez strumyk, zasilany kilkoma niewielkimi źródłami (na wschód od Turki),

- projektowany użytek ekologiczny „Ciąg założeń lessowych”, obejmujący kilka rozległych, płytkich zagłębień krasowych z wodą w rejonie Świdnika Małego.

- powiększenie OCK „Dolina Ciemięgi” o tereny doliny Bystrzycy jako przedłużenie istniejącego obszaru w kierunku wschodnim. Proponuje się, aby obecny OCK powiększyć o fragment doliny Bystrzycy od linii kolejowej Lublin – Łuków do Charleża. Proponowany do objęcia ochroną prawną fragment doliny Bystrzycy, charakteryzuje się dużymi walorami krajobrazowymi. Szerokie płaskie dno doliny posiada asymetryczne zbocza, a płynąca dnem doliny Bystrzyca wykształciła liczne meandry. Jest ono siedliskiem występowania zbiorowisk roślinności wodnej oraz rzadkich gatunków ptaków. Należy jednak pamiętać, iż wody Bystrzycy są znacznie zanieczyszczone (V klasa).

- 8 pomników przyrody.

Niezależnie od obszarów chronionych, na obszarze gminy występuje Obszar Górniczy „Ciecierzyn”, utworzony na mocy koncesji nr 20/2001 z dnia 28. 12. 2001r. Jest on chroniony na mocy ustawy Prawo geologiczne i górnicze. Ponadto ochronie podlegają gleby pierwszych czterech klas bonitacyjnych na mocy ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych, a lasy na mocy ustawy o lasach.

Wzdłuż doliny Bystrzycy wyodrębniono korytarz ekologiczny o znaczeniu regionalnym pod nazwą „Dolina Bystrzycy”. Łączy on ważne ogniwa regionalnego systemu przyrodniczego województwa: Kraśnicki Obszar Chronionego Krajobrazu, Czerniejowski Obszar Chronionego Krajobrazu, Obszar Chronionego Krajobrazu „Dolina Ciemięgi” i Nadwieprzański Park Krajobrazowy.

Ustalenia Studium (jako całości) uwzględniają powyższe formy i obiekty ochrony. **Nowe tereny zainwestowania w obecnej** formie (po korekcie i rezygnacji z terenów najbardziej konfliktowych), z racji na swój niewielki zasięg **nie przyczynia się do znacząco negatywnych zmian** tj. powodujących zasadniczą zmianę określonych parametrów jakości środowiska, zagrożenia dla liczebności i bioróżnorodności gatunków rzadkich i chronionych, istotnych barier dla migracji, czy

zagrożenia dla obszarów przyrodniczo cennych (w tym głównie obszarów Natura 2000, ich spójności i integralności), co zostało szerzej omówione w rozdziale 10 Prognozy (Oddziaływanie na formy ochrony przyrody i krajobraz).

9. CELE OCHRONY ŚRODOWISKA SZCZEBŁA KRAJOWEGO I MIĘDZYNARODOWEGO UWZGLĘDNIONE W OPRACOWYWANYM DOKUMENCIE

Studium stanowi dokument o znaczeniu lokalnym i z uwagi na zasięg oraz skalę dokumentu jakim jest Studium gminy, trudno się tu bezpośrednio odnieść do celów ochrony środowiska szczebla międzynarodowego, a nawet krajowego. Pośrednio przy jego sporządzaniu uwzględniono **cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu ponadlokalnym** dotyczące głównie:

- ochrony powierzchni ziemi, racjonalnego gospodarowania i zachowania wartości przyrodniczych określonych w przepisach szczegółowych, tj.: ustawa Prawo ochrony środowiska z dnia 27 kwietnia 2001 r. (Dz. U. z 2008 r. Nr 25, poz. 150 z późn. zm.), Ustawa o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 (Dz. U. 2009, Nr 151, poz. 1220z późn. zm z późn.zm.) i Ustawa z dnia 4 lutego 1994 r. Prawo geologiczne i górnicze Dz. U. 2011, Nr 2163, poz.981 z późn. zm.);
- utrzymanie norm odnośnie jakości gleb określonych w przepisach szczegółowych, tj.: Ustawą z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz. U. z 2004 r. Nr 121, poz. 1266), Programem Ochrony Środowiska Powiatu Lubelskiego;
- ochrony wód powierzchniowych i podziemnych oraz prowadzenia odpowiedniej gospodarki wodno-ściekowej określonej w przepisach szczegółowych, tj.: Program Ochrony Środowiska województwa lubelskiego, ustawa Prawo wodne z dnia 18 lipca 2001 r. (Dz. U. z 2005 r., Nr 239, poz. 2019 z późn. zm.), Ustawa z dnia 7 czerwca 2001r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (Dz.U. Nr.72 poz. 747 z późn.zm.) i Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych 2003;
- ochrony powietrza określonych w przepisach szczegółowych, tj.: Program Ochrony Środowiska województwa lubelskiego i Program Ochrony Środowiska Powiatu Lubelskiego;
- utrzymanie norm odnośnie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku, określonych w przepisach szczegółowych, tj.: ustawa Prawo ochrony środowiska z dnia 27 kwietnia 2001 r. (Dz. U. z 2008 r. Nr 25, poz. 150 z późn. zm.) oraz odpowiednie rozporządzenia do niej;
- prawidłowej gospodarki odpadami określonej w przepisach szczegółowych, tj.: Ustawa 27 kwietnia 2001 o odpadach (Dz. U. 2010 Nr 185 poz. 1243 z późn.zm), Plan gospodarki odpadami dla Powiatu Lubelskiego, Program Ochrony Środowiska województwa lubelskiego, Plan gospodarki odpadami dla województwa lubelskiego 2011;
- ochrony korytarzy ekologicznych - zachowania i kształtowania ich drożności ekologiczno-przestrzennej zgodnie z Planem Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego i Ustawą o ochronie przyrody z 16 kwietnia 2004r(Dz. U. 2009, Nr 151, poz. 1220z późn. zm);
- utrzymania procesów ekologicznych i stabilności ekosystemów, różnorodności biologicznej, ciągłości istnienia gatunków roślin, zwierząt i grzybów wraz z ich siedliskami oraz utrzymania i przywracania do właściwego stanu siedlisk przyrodniczych zgodnie z Ustawą z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. 2009, Nr 151, poz. 1220z późn. zm), ustawą Prawo ochrony środowiska z dnia 27 kwietnia 2001 r. (Dz. U. z 2008 r. Nr 25, poz. 150 z późn. zm.) oraz Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Lubelskiego na lata 2007 – 2013, Polityka

ekologiczną państwa, Krajową strategią ochrony i umiarkowanego użytkowania różnorodności biologicznej wraz z Programem;

- ochrony dzikiej fauny i flory oraz siedlisk naturalnych, zgodnie z Dyrektywą Rady Europy w sprawie ochrony dziko żyjących ptaków (2009/147/EW) i Dyrektywą Rady Europy w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory (92/43/EWG), Konwencją Berneńską o ochronie dzikiej fauny i flory europejskiej oraz siedlisk, Konwencji o ochronie wędrownych gatunków dzikich zwierząt - Bonn 1979, Konwencji o obszarach wodno-błotnych mających znaczenie międzynarodowe, zwłaszcza, jako środowisko życiowe ptactwa wodnego – Ramsar 1971;
- lokalizacji obiektów mogących znacząco oddziaływać na środowisko, obszarów o szczególnych walorach przyrodniczych, optymalizacji potrzeb transportowych, wykorzystywania odnawialnych źródeł energii i zachowania proporcji pomiędzy terenami zainwestowanymi i biologicznie czynnymi zgodnie z Polityką ekologiczną państwa na lata 2007 – 2010, Ustawą z dnia 12 kwietnia 2007 r. o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie (Dz. U. 2007, Nr 75, poz.493 oraz z 2008, Nr 138, poz.865), Dyrektywą 85/337/EWG w sprawie oceny wpływu wywieranego przez niektóre przedsięwzięcia publiczne i prywatne na środowisko oraz Konwencją z Espoo z 1991r. o ocenach oddziaływania na środowisko w kontekście, transgranicznym.

Ponieważ na terenie objętym zmianami Studium oraz ich sąsiedztwie nie występują cenne elementy krajobrazu o randze międzynarodowej, czy chociażby krajowej w ocenie tej trudno odnieść się do Europejskiej Konwencji Krajobrazowej.

10. OCENA ZNACZĄCYCH ODDZIAŁYWAŃ NA POSZCZEGÓLNE KOMPONENTY ŚRODOWISKA

Z terenami o dominującej funkcji mieszkaniowej i różnego rodzaju usług, przemysłu, składów, baz, a także niezbędnej infrastruktury potencjalnie może związana być:

- emisja zanieczyszczeń do atmosfery (wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza);
- emitowanie hałasu i pól elektromagnetycznych;
- wytwarzanie odpadów komunalnych;
- wprowadzenie ścieków i innych zanieczyszczeń do wód lub do gruntu;
- przekształcenie naturalnego ukształtowania terenu;
- zmiany w krajobrazie;
- zmiany szaty roślinnej i składu gatunkowego fauny;
- ryzyko wystąpienia poważnych awarii.

Ponieważ zmiany Studium są etapem prac planistycznych, na którym wyznacza się jedynie kierunki do możliwego rozwoju, nie znane są jeszcze konkretne inwestycje i parametry techniczne oraz technologiczne, nie możliwe jest stwierdzenie i określenie czy ustalenia dokumentu zaliczane są do zawsze znaczących oddziaływań (odn. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2010r o przedsięwzięciach mogących znacząco oddziaływać na środowisko - Dz. U. Nr 213 poz.1397 i Rozporządzenie w Ministra Środowiska z dnia 9 grudnia 2003r. w sprawie substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska - Dz. U. Nr 217, poz.2141), co opisane zostało poniżej. Studium wprowadza kluczową zasadę: *'Zagospodarowanie terenów winno następować w jak najwyższych standardach architektonicznych, z poszanowaniem podstawowych zasad ładu przestrzennego i zrównoważonego rozwoju, a w szczególności ochrony krajobrazu oraz ochrony środowiska. Zmiany funkcji terenów określone w niniejszym studium nie mogą powodować przekroczeń standardów jakości środowiska'*.

Przeznaczenie terenów pod planowane funkcje może nieznacznie oddziaływać na poszczególne elementy środowiska. Jednak pomimo bezpośredniego i stałego charakteru niektórych oddziaływań **przy zastosowaniu nowoczesnych rozwiązań technicznych przekroczenie standardów jakości środowiska określonych prawem jest mało prawdopodobne.**

Ludzie

Pozytywnym aspektem usankcjonowania zmian Studium będzie minimalny lokalny wzrost aktywizacji gospodarczej (wprowadzenie różnego rodzaju usług, obiektów przemysłowych, obszarów działalności inwestycyjnej itp.). Proponowane kierunki zagospodarowania terenów nie wprowadzą dodatkowych, bezpośrednich zagrożeń dla zdrowia ludzi czy funkcji mogących stanowić źródło poważnych awarii (odn. Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 9 kwietnia 2002 r. w sprawie rodzajów i ilości substancji niebezpiecznych, których znajdowanie się w zakładzie decyduje o zaliczeniu go do zakładu o zwiększonym ryzyku albo zakładu o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej - Dz. U. Nr 58, poz. 535). Od poszczególnych linii elektrycznych wprowadzone zostały wolne od zabudowy strefy technologiczne. Strefa techniczna została też wprowadzona od gazociągu wysokopiętnego. Uciążliwości hałasowe (np. komunikacyjne) powinny mieścić się w określonych prawem normach. Chwilowe, ponadnormatywne emisje hałasu związane mogą być z fazą realizacji ustaleń Studium. Potencjalnym źródłem zagrożenia na tym terenie może być transport drogowy (stan techniczny pojazdów przewożących m.in. towary niebezpieczne, drogami o różnej nawierzchni) i zły stan techniczny, czy awarie podczas pracy maszyn budowlanych. Na etapie budowy i realizacji zapisów Studium incydentalnie może dojść do typowych dla placu budowy wypadków, co określić można, jako oddziaływanie pośrednie i chwilowe. Zabudowa zlokalizowana została poza strefami ochrony rzek, terenami zalewowymi, terenami ujęć wodnych, czy pasami oddziaływania linii WN oraz wymaganymi prawem strefami technicznymi gazociągu (Na terenie gminy znajduje się następująca infrastruktura gazowa wysokiego ciśnienia: gazociąg wysokiego ciśnienia DN 500 relacji Drewnik – Felin; gazociąg wysokiego ciśnienia DN 100 relacji – odgałęzienie do stacji gazowej Długie (Wólka Lubelska) i stacja gazowa Długie (Wólka Lubelska). *Wzdłuż gazociągów wysokiego ciśnienia oraz wokół stacji redukcyjno – pomiarowej wyznacza się strefy techniczne, w których obowiązuje konieczność uzgadniania obiektów terenowych z operatorem sieci. Wymiary oraz warunki zagospodarowania stref określone są w przepisach odrębnych*). Studium mówi też, że od odwiertów gazowych czynnych należy zachować strefę 50m wolną od zabudowy, od odwiertów gazowych zlikwidowanych należy zachować strefę 5 m wolną od zabudowy. Ustala się również: *‘Lokalizowanie nowej zabudowy wzdłuż drogi krajowej powinno odbywać się poza zasięgiem uciążliwości powodowanych ruchem drogowym (m. in. hałasem, drganiami, zanieczyszczeniem powietrza, tj. w odpowiedniej odległości od drogi. W przypadku braku możliwości usytuowania budynków poza zasięgiem uciążliwości w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego należy przewidzieć lokalizację na terenach przyległych do drogi krajowej poza jej pasem drogowym odpowiednich elementów zabezpieczających, zmniejszających uciążliwości poniżej poziomu ustalonego w przepisach odrębnych. Powyższe działania będą prowadzone staraniem i na koszt inwestora. W innym miejscu Studium nakazuje ‘uwzględniać nieprzekraczalne minimalne odległości obiektów budowlanych od dróg publicznych’.*

W celu ochrony mieszkańców przed potencjalnymi uciążliwościami i wyeliminowania kolizyjności funkcji na styku poszczególnych obszarów w ocenianym powtórnie projekcie zrezygnowano z sąsiedztwa terenów mieszkaniowych graniczących bezpośrednio z terenami produkcyjno-przemysłowymi i usługowymi w

miejsowości Łuszczów Pierwszy i Łuszczów Drugi (mimo iż największe z nich otoczone były zielenią izolacyjną). Zaznaczyć też tu można, że samo przeznaczenie terenów pierwotnie przewidzianych pod obiekty przemysłowe na tereny zabudowy mieszkaniowej jest już samo w sobie niejako oddziaływaniem pozytywnym, bo zmniejsza projektowane dotychczas tereny uciążliwości (wprowadzając na ich rzecz tereny o potencjalnie mało lub praktycznie nieuciążliwe). Ponadto Studium posiada też zapis: *‘W miejscowości Turka na działach nr: 440/2, 1199/3 przeznaczonych pod zabudowę wielorodzinną, na etapie planu miejscowego należy wyznaczyć na tym obszarze 10 metrową strefę zieleni izolacyjnej od południowo-wschodniej strony planowanego osiedla wielorodzinnego, oddzielającą zamierzenie inwestycyjne od istniejących terenów zabudowy jednorodzinnej w celu zmniejszenia uciążliwości sąsiedztwa’*.

W celu zmniejszenia uciążliwości (hałasowych i oddziaływań wizualnych) w obrębie wprowadzonych na etapie rozpatrywania uwag dwóch terenów zabudowy mieszkaniowej w Kol. Świdnik Mały i w Łuszczowie Drugim przy terenach przemysłowych przewidziana została zielen izolacyjna.

Pozostałe oddziaływania będą miały głównie charakter neutralny. Generalnie zmiany Studium nie powinny powodować powstawania nowych obszarów o ponadnormatywnej uciążliwości dla środowiska. Zaproponowanie nowych form zieleni, wód, czy strefy zrównoważonego rozwoju turystyki wpłyną pozytywnie na jakość istniejących przestrzeni życia lokalnej społeczności i wraz z nowymi usługami zaspokoją jej potrzeby.

Wzmożenie transportu kołowego na drogach dojazdowych, przede wszystkim na etapie realizacji planowanych inwestycji, nie powinno wpłynąć w sposób istotny na warunki komunikacyjne rejonu. Funkcjonowanie nowo planowanych terenów, nie będzie się wiązać z ograniczeniem korzystania np. z dróg publicznych, z wody, środków łączności czy elektryczności.

Oddziaływanie ustaleń zmian Studium będzie miało głównie charakter pozytywny długoterminowy lub stały. Potencjalnym źródłem zagrożenia może być zatem niepełna realizacja wytycznych studialnych, dotyczących zapewnienia odpowiedniej jakości środowiska na opisywanym terenie.

Ekosystemy, różnorodność biologiczna

Ponieważ wprowadzona punktowymi zmianami Studium zabudowa kubaturowa mieszkaniowo-usługowa częściowo jest akceptacją stanu zastanego, faktycznie nie zmieni ona istotnie stopnia rozdrobnienia powierzchni biologicznie czynnej i nie zaburzy dotychczasowego funkcjonowania oraz nie przekształci siedlisk na dużą skalę. Pozytywnym aspektem jest wprowadzenie korytarza ekologicznego, zieleni urządzonej, izolacyjnej i wód powierzchniowych co z kolei umożliwi egzystencje wielu gatunków głównie awifauny. Studium wprowadza też strefy ‘zielonego pierścienia’ wokół miasta Lublina. Brak jest też przesłanek w zapisach zmiany Studium, by prognozować wprowadzanie zawsze znacząco negatywnych przedsięwzięć czy generowania substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska (w myśl: Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2010r o przedsięwzięciach mogących znacząco oddziaływać na środowisko i Rozporządzenia MŚ z dnia 9 grudnia 2003r. w sprawie substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska). Powszechnie wiadomo, że tereny sportu i turystyki (istotne pod względem zajmowanej powierzchni) wiążą się z przeważającymi powierzchniowo terenami biologicznie czynnymi i ograniczonymi obiektami kubaturowymi (co będzie można uszczegółowić na etapie planu miejscowego zagospodarowania przestrzennego tego terenu). W celu ochrony i dbałości o sferę zieleni Studium podkreśla, że *‘we wszystkich terenach przeznaczanych pod zabudowę mieszkaniową, bądź związaną z usługami i wytwórczością należy*

kształtować tereny zieleni wpływającej pozytywnie na krajobraz oraz klimat w otoczeniu obiektów’.

Cztery tereny zabudowy mieszkaniowej (MN) w rejonie obrębu Rudnik wprowadzone zostały częściowo na terenach wyznaczonych w studium pod zalesienia, co z racji na fakt iż lasy te jeszcze nie istnieją będzie oddziaływaniem jedynie pośrednio negatywnym. Zmiany te mogą negatywnie oddziaływać na kształtowanie siedlisk leśnych (jedynie w momencie realizacji planowanych zalesień). Niekorzystne punktu widzenia funkcjonowania siedlisk łąkowych jest również wprowadzenie oderwanej od struktur osadniczych zabudowy w miejscowości Kolonie Świdnik Mały.

Wprowadzone zmiany Studium mogą mieć głównie pozytywny, bezpośredni, okresowy lub stały charakter, jak i w przypadku skrajnym stały, nieco gorszy wpływ na różnorodność i istniejące siedliska.

System przyrodniczy gminy

Ustalenia pojedynczych zmian Studium gminy nie wpłyną znacząco na utratę siedlisk korytarza ekologicznego biegnącego centralnie przez obszar gminy pokrywając się częściowo z wyznaczoną ostoją Natura 2000 Bystrzyca Jakubowicka. Drożny pozostaje zarówno korytarze ekologiczny, jak i większość elementów łącznikowych, gdyż zarówno wprowadzone punktowe zmiany Studium, jak i najbardziej istotne lokowane są poza PSG – większość nowej zabudowy Wólki, Łysakowa i Bystrzycy jedynie sąsiaduje z systemem dolinnym. Częściowo w Ekologiczny System Obszarów Chronionych (pełniący funkcje Przyrodniczego Systemu Gminy) wchodzi skrajny obszar MN i P,S w południowo-wschodniej części Rudnika i fragment w Łuszczowie Pierwszym. Nie stanowi to jednak pełnej, poprzecznej bariery dla sięgacza ekologicznego i umożliwia zachowanie ciągłości układu przestrzennego terenów otwartych przyrodniczo aktywnych oraz nie przyczyni się do pełnej dysfunkcyjności zasobów naturalnych. Barierą poprzeczną jest obszar MN w Bystrzycy przegradzający uchodzący do doliny rzecznej sięgacz ekologiczny, co może (w zależności od intensywności zabudowy i zagospodarowania zielenią) utrudnić migracje gatunków i przemieszczanie mas powietrza.

W celu ochrony przestrzeni o szczególnych wartościach przyrodniczych w przedstawionym do ponownych uzgodnień projekcie Studium zrezygnowano z terenów zabudowy jednorodzinnej oraz zabudowy jednorodzinnej z usługami zlokalizowanej w ekologicznym systemie obszarów chronionych w obrębie miejscowości Rudnik i w obrębie doliny rzeki Bystrzyca w Wólce. By nie przerywać ciągłości korytarza ekologicznego i zachować wymagana prawem 100m odległość obiektów budowlanych od linii brzegu rzeki (zbiornika) zrezygnowano też z zabudowy wzdłuż drogi KDP 2225L i z terenu US, UT w dolinie Bystrzycy.

Poza drogą KDP 106113L (która ma minimalne znaczenie w porównaniu np. z S12/S17) Studium nie wprowadza dodatkowych, barier poprzecznych korytarza ekologicznego. Ustanowiony tu natomiast zostaje korytarz ekologiczny, dla którego Studium podkreśla, że *‘w polityce przestrzennej gminy należy uwzględnić następujące zasady, które zapewnią drożność ekologiczno-przestrzenną korytarza ekologicznego:*

1. zakazy:

- *składowania odpadów komunalnych, przemysłowych i energetycznych, lokalizacji wylewisk gnojowicy i nieczystości oraz grzebowisk zwierząt,*
- *tworzenia nasypów ziemnych usytuowanych poprzecznie do osi korytarza (doliny),*
- *lokalizacji zabudowy mieszkaniowej,*
- *eksploatacji surowców mineralnych;*

2. nakazy:

- likwidacji obiektów destrukcyjnych dla środowiska przyrodniczego,
- poszerzenia (lub wykonania) przepustów w przecinających korytarz nasypach drogowych;

3. zalecenia:

- kształtowania pasmowych struktur przyrodniczych (łąk, zadrzewień),
- restytucji użytków zielonych kosztem gruntów ornych,
- prowadzenia dróg po estakadach’.

Prognozowane oddziaływania będą miały zatem głównie chwilowy (sporadyczny i incydentalny) oraz bezpośredni charakter i ograniczą się do skali lokalnej.

Formy ochrony przyrody (w tym obszary Natura 2000)

Studium uwzględnia istniejące i projektowane formy ochrony przyrody, co jest ustaleniem pozytywnym. Zabudowa lokalizowana jest poza obszarem Natura 2000 i stanowiskami dokumentacyjnymi, a część z 10 terenów o symbolu MN w obrębie OCHK ‘Dolina Ciemieni’ projektowana jest na zasadzie kontynuacji terenów mieszkaniowych już istniejących, a część wytyczona została na terenach upraw rolnych (dlatego trudno jest tu mówić o utracie ekosystemów znaczących dla bioróżnorodności). Z 10 terenów zabudowy proponowanych w uzgadnianym pierwotnie projekcie granicach OCHK „Dolina Ciemieni” zrezygnowano, co znacznie minimalizuje ostateczną skalę przekształceń terenów otwartych (a przez to i chronionego krajobrazu). Należy też przypomnieć, że w Studium (jako całości dokumentu planistycznego) w celach ochrony w Obszarze Chronionego Krajobrazu „Dolina Ciemieni” wprowadza się następujące zasady:

1. zachowanie oraz poprawa stosunków wodnych poprzez ograniczenie nadmiernego odpływu wód, gospodarowanie zasobami wodnymi w sposób uwzględniający potrzeby ekosystemów wodnych i wodno-błotnych, zachowanie naturalnego charakteru rzek, cieków wodnych, zbiorników wodnych i starorzeczy, ochronę funkcji obszarów źródłiskowych o dużych zdolnościach retencyjnych, zachowanie lub przywracanie dobrego stanu ekologicznego wód;
2. zachowanie lub odtwarzanie różnorodności biologicznej właściwej dla danego typu ekosystemu, głównie poprzez zachowanie lub przywracanie właściwego stanu siedlisk przyrodniczych oraz siedlisk roślin, zwierząt lub grzybów;
3. uwzględnienie potrzeb ochrony przyrody w gospodarce człowieka, w tym w gospodarce rolnej, leśnej, wodnej, rybackiej i turystyce;
4. ochrona i kształtowanie zadrzewień, ze szczególnym uwzględnieniem zadrzewień nadwodnych i śródpolnych;
5. ochrona specyficznych cech krajobrazu..., w tym naturalnych form rzeźby terenu (wydmy, pagórki morenowe);
6. tworzenie i ochrona korytarzy ekologicznych, umożliwiających migrację gatunków;
7. kształtowanie zagospodarowania przestrzennego w sposób umożliwiający zachowanie walorów przyrodniczych i krajobrazowych oraz wartości kulturowych, w szczególności przez: ochronę otwartej przestrzeni przed nadmierną zabudową, zachowanie ciągłości korytarzy ekologicznych, kształtowanie zalesień w sposób optymalny dla ochrony różnorodności biologicznej i walorów krajobrazowych, ochronę punktów, osi i przedpoli widokowych, usuwanie lub przesłanianie antropogenicznych elementów dysharmonijnych w krajobrazie;
8. dążenie do odtworzenia starych odmian drzew owocowych i ras zwierząt hodowlanych;
9. dążenie do rewitalizacji zespołów zabudowy, w tym układów zabytkowych, propagowanie tradycyjnych cech architektury;

10. eliminowanie i ograniczanie źródeł zagrożeń, w szczególności zanieczyszczenia powietrza, wód i gleb, poprzez usuwanie zanieczyszczeń antropogennych, kształtowanie prawidłowej gospodarki wodno-ściekowej, promowanie sposobów gospodarowania gruntami, ograniczających erozję gleb.

W Obszarze Chronionego Krajobrazu „Dolina Ciemięgi” wprowadza się zakaz:

1. zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia ich nor i legowisk, innych schronień

i miejsc rozrodu oraz tarlisk, złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności związanych z racjonalną gospodarką rolną, leśną, rybacką i łowiecką;

2. realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu art. 51 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001r. Prawo ochrony środowiska (Dz.U. nr 62, poz. 627 ze zmianami);

3. likwidowania i niszczenia zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, jeżeli nie wynikają one z potrzeby ochrony przeciwpowodziowej i zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego lub wodnego lub budowy, odbudowy, utrzymania, remontów lub naprawy urządzeń wodnych;

4. wydobywania do celów gospodarczych skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów i bursztynu;

5. wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwsztormowym, przeciwpowodziowym lub przeciwoświwiskowym lub utrzymaniem, budową odbudową naprawą lub remontem urządzeń wodnych;

6. dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli służą innym celom niż ochrona przyrody lub zrównoważone wykorzystanie użytków rolnych i leśnych oraz racjonalna gospodarka wodna lub rybacka;

7. likwidowania naturalnych zbiorników wodnych, starorzeczy i obszarów wodno-błotnych;

8. lokalizowania obiektów budowlanych w pasie szerokości 100m od linii brzegów rzek, jezior i innych zbiorników wodnych, z wyjątkiem urządzeń wodnych oraz obiektów służących prowadzeniu racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej lub rybackiej.

W odniesieniu do obszarów NATURA 2000 wprowadza się następujące zasady:

- zakaz podejmowania działań mogących pogorszyć stan siedlisk przyrodniczych oraz siedlisk gatunków roślin i zwierząt, a także wpłynąć negatywnie na gatunki, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000,

- realizacja planowanych przedsięwzięć, które nie są bezpośrednio związane z ochroną obszaru Natura 2000 lub nie wynikają z tej ochrony, jeżeli mogą one znacząco oddziaływać na ten obszar, jest dopuszczalna po uzyskaniu decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach zgody na realizację przedsięwzięcia,

- na obszarach Natura 2000 nie podlega ograniczeniu działalność związana z utrzymaniem urządzeń i obiektów służących bezpieczeństwu przeciwpowodziowemu oraz działalność gospodarcza, rolna, leśna, łowiecka i rybacka, a także amatorski połów ryb, jeżeli nie zagrażają one zachowaniu siedlisk przyrodniczych oraz siedlisk roślin lub zwierząt ani nie wpływają w sposób istotny negatywnie na gatunki roślin i zwierząt, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000.

Ponieważ zagrożeniem dla ostoi siedliskowej obejmującej fragment doliny Bystrzycy, przyujściowy odcinek doliny Ciemięgi, a także fragment stoków dolin jest przede wszystkim ograniczenie ekstensywnego użytkowania obszaru, w wyniku czego zaprzestaje się koszenia oraz wypasu i postępuje sukcesja w kierunku zaroślowym i leśnym, co powoduje to kurczenie się potencjalnych siedlisk dla chronionych gatunków motyli oraz roślin muraw kserotermicznych, to zrezygnowano z terenu US, UT w dolinie Bystrzycy. Wprowadzenie terenu WS w jej sąsiedztwie (powierzchniowo niewielkich w stosunku do całkowitej powierzchni

obszaru ochrony siedliskowej) nie powinno wiązać się z bezpośrednim i całkowitym zniszczeniem siedlisk oraz znacząco negatywnym oddziaływaniem na siedliska gatunków, dla ochrony których ustanowiono obszar Natura 2000 oraz wpływać negatywnie na spójność i integralność obszaru (nawet jako oddziaływanie skumulowane z planowanym zbiornikiem retencyjnym).

Dla terenów przeznaczonych pod usługi turystyczne i sportowe Studium minimalne parametry dla powierzchni działki i szerokości frontu nakazuje ustalać dopiero w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego w zależności od przewidywanego zakresu oraz planowanych obiektów wypoczynku, rekreacji i sportu z niezbędnym zapleczem administracyjno-gospodarczym. Utrudnia to zatem określenie a tym etapie w jakim stopniu zostaną naruszone zakazy (które w granicach użytku ekologicznego mogą być ustalone) dotyczące głównie skali: zmiany sposobu użytkowania ziemi, niszczenia i uszkodzania lub przekształcania obszaru, wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwpowodziowym albo budową, odbudową, utrzymaniem, remontem lub naprawą urządzeń wodnych, czy uszkodzania i niszczenia gleby.

Studium nie powinno jednak łamać zakazu:

- dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli zmiany te służą ochronie przyrody albo racjonalnej gospodarce rolnej lub wodnej,
- likwidowania, zasypywania i przekształcania naturalnych zbiorników wodnych, starorzeczy oraz obszarów błotno-wodnych,
- wylewania gnojowicy, z wyjątkiem nawożenia własnych gruntów rolnych,
- wydobywania do celów gospodarczych skał, w tym torfu oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów,
- umyślnego zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia nor, legowisk zwierzęcych,
- zbioru, niszczenia uszkodzania roślin i grzybów na obszarach użytków ekologicznych, utworzonych w celu ochrony stanowisk, siedlisk lub ostoi roślin i grzybów chronionych,
- umieszczania tablic reklamowych.

Wody

Ograniczenie infiltracji wód opadowych na fragmentach uszczelnionych (składy, tereny usługowe, bazy, stacje paliw, tereny przemysłu) nie będzie znaczące dla użytkowania lokalnych zasobów wód podziemnych. Wśród oddziaływań występują też zależności pomiędzy nimi - negatywne oddziaływanie na gleby (ich zanieczyszczenie) prawdopodobnie przejawia się również chwilowo w stanie wód podziemnych (gruntowych), co jest oddziaływaniem skumulowanym. Poza tym Studium wprowadza ujęcia wody podziemnej ze strefami ochronnymi i proponuje strefy ochrony pośredniej dla ujęć, co jest pozytywnym ustaleniem Studium. Wyznacza też zdegradowane odcinki rzek do rewaloryzacji i granice zasięgów wód powodziowych o prawdopodobieństwie pojawu 1% i 0,5% ustalając następujące wymagania ochrony przeciwpowodziowej:

- lokalizacji zabudowy poza obszarami bezpośredniego i potencjalnego zagrożenia powodzią,
- pozostawienie obszarów bezpośredniego i potencjalnego zagrożenia powodzią w użytkowaniu łąkowo - wodnym z zakazem zalesiania i zadrzewiania,
- racjonalne retencjonowanie wód oraz użytkowanie budowli przeciwpowodziowych, a także sterowanie przepływami wód,
- budowanie i utrzymywanie wałów przeciwpowodziowych i kanałów ulgi,

- *zachowanie i tworzenie wszelkich systemów retencji wód, budowa i rozbudowa zbiorników retencyjnych, suchych zbiorników przeciwpowodziowych oraz polderów przeciwpowodziowych,*
- *poprawa stanu koryta potoków i progów wodnych,*
- *doposażenie gminnych jednostek straży pożarnej, doskonalenie procedur i wyposażenie gminnych formacji obrony cywilnej i osób uczestniczących w procesie zarządzania kryzysowego przeciwdziałaniu klęskom i zagrożeniom,*
- *wiosenne podtopienia wodami pośniegowymi lub podeszczowymi likwidować siłami straży pożarnej z udziałem służb ochrony cywilnej.*

Oceniane zmiany tekstowe zwracają też uwagę na zagrożenie, jakim jest zanieczyszczenie rzeki Bystrzyca. Do cieków zrzucane są bowiem ścieki z oczyszczalni „Hajdów” obsługującej miasto Lublin, których ładunek substancji odprowadzonych jest duży.

Oddziaływania te charakteryzowane są jako zarówno bezpośrednie jak i pośrednie, o różnym rozmieszczeniu czasowym, ale zawsze lokalnej skali.

Powietrze atmosferyczne

Wprowadzenie nowej, punktowej zabudowy mieszkaniowej (zagrodowej, jednorodzinnej i wielorodzinnej), terenów baz i składów usługowo-przemysłowo-inwestycyjnej (jako też pojedyncze tereny) przewidywane jest zwiększenie rozmiarów emisji zanieczyszczeń atmosfery (gazów cieplowniczych, spalin, pyłów) wiążące się z funkcjonowaniem nowych obiektów budowlanych oraz natężeniem ruchu samochodowego. Powstanie pewna ilość (uzależniona od ilości i rodzaju powstających obiektów budowlanych) nowych źródeł emisji zanieczyszczeń powietrza, a zatem stan jego czystości może w bardzo niewielkim, praktycznie niezauważalnym stopniu pogorszyć się w stosunku do stanu istniejącego. Nie przewiduje się jednak aż tak znaczącego wzrostu ruchu samochodowego, a nasadzenia zieleni izolacyjnej powinny niwelować ewentualne, wymienione wyżej szkodliwe oddziaływania – nie powinno więc dojść do znaczących przekroczeń poziomów substancji określonych w: Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 3 marca 2008 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu, Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 6 czerwca 2002 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów niektórych substancji w powietrzu, alarmowych poziomów niektórych substancji w powietrzu oraz marginesów tolerancji dla dopuszczalnych poziomów niektórych substancji w powietrzu.

W przypadku, gdy projektowana inwestycja planowana jest w terenach otwartych występują dobre warunki przemieszczania się mas powietrza i nie ma zagrożenia stagnacją oraz okresowego kumulowania zanieczyszczeń na obszarach drogi. Wskazane jest również stosowanie ekranów akustycznych na odcinkach dróg najbardziej ruchliwych i uczęszczanych, co wpływa korzystnie na stan powietrza atmosferycznego wokół drogi (wskazane w miejscach zbliżenia drogi do zabudowań) – zanieczyszczenia nie rozprzestrzeniają się na boki. Jednakże w sytuacji niekorzystnych warunków przewietrzania ekrany mogą przyczyniać się do stagnacji mas powietrza, a co za tym idzie do kumulacji zanieczyszczeń, dlatego ich zastosowanie wymaga szczegółowych, bieżących badań i pomiarów w konkretnych, najbardziej zagrożonych miejscach pojawiania się nowego zagospodarowania.

Mimo rozwoju tych funkcji nie przewiduje się aż tak znaczącego wzrostu ruchu samochodowego, a nasadzenia zieleni powinny niwelować ewentualne, wymienione wyżej szkodliwe oddziaływania. Będą to zatem oddziaływania bezpośrednie i długoterminowe lub stałe, ale należące do mało szkodliwych.

Powierzchnia ziemi, gleby, kopaliny i zasoby naturalne

Najistotniejszym, negatywnym oddziaływaniem na gleby będzie ich bezpośrednie i stałe zajmowanie pod trwale zainwestowane budynkami mieszkalno-usługowo-przemysłowymi. Zakładając zastosowanie wszystkich zasad ochrony środowiska wyznaczonych w Studium nie przewiduje się jednak znaczących przekroczeń określonych w Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 9 września 2002r. w sprawie standardów jakości gleby oraz standardów jakości ziemi. Na obszarze objętym Studium nie przewiduje się generowania niebezpiecznych substancji i odpadów (poroz. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 13 maja 2004 r. w sprawie warunków, w których uznaje się, że odpady nie są niebezpieczne, Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 grudnia 2003r. w sprawie substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska).

Największe przekształcenia wglębne podłoża dotyczyć będą terenów górniczych: „Ciecierzyn” (utw. Decyzją Ministerstwa Środowiska Nr 20/2001 z dnia 28 grudnia 2001 r.) i „Mełgiew” (utw. Decyzją Ministerstwa Ochrony Środowiska i Zasobów Naturalnych i Leśnictwa Nr 30/99 z dnia 23 lipca 2003 r.) oraz odwiertów gazu ziemnego, jak i przebiegu gazociągu wysokoprężnego. W sytuacjach awaryjnych może też tu dojść do miejscowego zanieczyszczenia gleby materiałami ropopochodnymi. W konsekwencji eksploatacji złoża dojdzie do wykorzystania określonego zasobu naturalnego (gazu ziemnego).

Mimo tego, że na terenie zmian nie ma udokumentowanych terenów osuwiskowych, to w przedstawionym do ponownych uzgodnień projekcie Studium zrezygnowano z terenów zabudowy jednorodzinnej oraz zabudowy zagrodowej zlokalizowanej na fragmentach przestrzeni o dużych spadkach terenu np. w miejscowości Rudnik, Łysaków i Kolonia Pliszczyn (pojedyncze, nowe tereny zabudowy na stokach znajdują się w obrębie terenów już zabudowanych, a dodatkowo w planach zagospodarowania przestrzennego posadowienie obiektów mieszkaniowych ograniczone zostanie liniami zabudowy do przestrzeni o najbardziej stabilnym i bezpiecznym podłożu pozostawiając pozostałą część działki na posesje, na co zwrócono uwagę w rozdziale prognozy dotyczącym środków minimalizujących negatywny wpływ na środowisko ocenianego dokumentu).

Pojedyncze tereny nowej zabudowy mieszkaniowej lokowane na terenach otwartych (w oderwaniu od istniejących ciągów i skupisk zabudowy) stanowić będą początek procesu rozpraszania zabudowy i są sprzeczne z zasadą ochrony otwartej przestrzeni (np. jeden skrajnie przygraniczny teren w miejscowości Rudnik, czy w mniejszym stopniu, bo przy istniejącej drodze kilka terenów MN w północnej części obrębu Bystrzyca). Niekorzystne punktu widzenia ochrony terenów otwartych jest również wprowadzenie oderwanej od struktur osadniczych zabudowy w miejscowości Kolonie Świdnik Mały.

Topoklimat i klimat akustyczny

Zaliczane do skumulowanych zmiany w klimacie lokalnym będą minimalne i nieodczuwalne dla człowieka oraz świata biotycznego i ograniczą się do nieznacznych zmian warunków termiczno - wilgotnościowych i anemologicznych. Nieznaczny wzrost poziomu hałasu można będzie prawdopodobnie zaobserwować w fazie realizacji jak i eksploatacji w obrębie ciągów komunikacji i terenów usług oraz przemysłu, których działalność wymaga np. częstych dostaw czy stosowania maszyn i urządzeń, a także podczas pracy urządzeń związanych z wydobywaniem gazu. Generalnie potencjalnie najuciążliwsze funkcje są separowane przestrzennie od miejsc stałego zamieszkania oraz przebywania ludzi i nie graniczą bezpośrednio z terenami podlegającymi ochronie akustycznej. Należy dodatkowo pamiętać o obostrzeniach

Rozporządzenia Ministra Gospodarki z 21 grudnia 2005 w sprawie zasadniczych wymagań dla urządzeń używanych na zewnątrz pomieszczeń w zakresie emisji hałasu do środowiska. Uciążliwość hałasu wystąpi w przypadku lokalizacji usług z grupy tzw. 'hałaśliwych' (np. mechanika pojazdowa, stolarnie czy ślusarnie), których na tym etapie planistycznym się nie projektuje. Projektowane linie WN (budowa linii: 400 kV Lublin Systemowa – Chełm, linii 220 kV Lublin Systemowa – Abramowice oraz zachowanie rezerwy terenu dla linii 400 kV Lublin – Mokre) posiadają pas technologiczny, stanowiący ze względu na promieniowanie strefę wolną od zainwestowania i zalesienia. Studium podkreśla też, że *'Należy uzgadniać warunki lokalizacji wszelkich obiektów z właścicielem linii'*. Ponadto w celu ochrony omawianego komponentu widnieje zapis: *'We wszystkich terenach przeznaczanych pod zabudowę mieszkaniową, bądź związaną z usługami i wytwórczością należy kształtować tereny zieleni wpływającej pozytywnie na klimat w otoczeniu obiektów'*.

Negatywny wpływ na kształtowanie lokalnych warunków klimatycznych może mieć bariera poprzeczna sięgająca ekologicznego doliny w postaci terenu MN w Bystrzycy utrudniająca spływ mas powietrza i wpływająca na pewną dysfunkcyjność klinu przewietrzania (dlatego ważna jest intensywność tej zabudowy określana szczegółowo na etapie planu miejscowego sporządzanego na podstawie Studium, co zostało też wspomniane w rozwiązaniach ograniczających negatywny wpływ Studium).

Krajobraz

Studium akceptuje OChK 'Dolina Ciemięgi', poprawiające walory wizualne tereny zalesień oraz pozostawia wolne od zabudowy najcenniejsze fragmenty gminy (doliny rzeczne, lasy). Negatywny wpływ na krajobraz może mieć zabudowa technologiczna kopalni, zabudowa kubaturowa poszczególnych terenów przemysłowych, usługowych czy baz oraz linii SN i WN NN, które lokalnie, będą destrukcyjnymi dominantami, widocznymi ze znacznej odległości. Wpływ zabudowy na obszar chronionego krajobrazu nie powinien być znaczący, gdyż w granicach „Doliny Ciemięgi” ostatecznie (w obecnej formie Studium) zaproponowano wprowadzenie jedynie 10 obszarów MN, głównie na zasadzie kontynuacji i dogęszczenia terenów zabudowanych już istniejących. Również projektowane linie elektroenergetyczne w obrębie obszaru chronionego krajobrazu będą wzdłuż linii już istniejących. Będzie to więc oddziaływanie skumulowane z istniejącą infrastrukturą i kubaturą, ale z racji na sąsiedztwo - nie znaczące. Ponadto, (częściowo pośrednio) w celu ochrony walorów krajobrazowych Studium wprowadza m.in.: parametry i wskaźniki urbanistyczne: minimalną powierzchnię działek budowlanych, gabaryty, czy zabudowanie obiektami kubaturowymi do określonego % powierzchni działki i podkreśla, że *'Głównym kierunkiem działania w planach miejscowych związanym z istniejącą zabudową powinny być działania renowacyjne w stosunku do starej zabudowy. (...) Zagospodarowanie terenów winno następować w jak najwyższych standardach architektonicznych, z poszanowaniem podstawowych zasad ładu przestrzennego i zrównoważonego rozwoju, a w szczególności ochrony krajobrazu oraz ochrony środowiska'*.

Tereny zabudowane wprowadzone po etapie analizy i częściowego uwzględnienia uwag etapu wyłożenia dokumentów do wglądu publicznego dotyczą jedynie kontynuacji i dogęszczenia ciągów terenów już zainwestowanych lub wytypowanych do zagospodarowania różnymi formami zabudowy w dotychczasowych edycjach zmian studium. Wprowadzane zmiany starają się wykluczyć zabudowę rozproszoną kładąc nacisk na maksymalnie możliwe zachowanie ładu przestrzennego, co przyczynia się do zminimalizowania negatywnych oddziaływań na krajobraz gminy.

Ustalenia Studium będą miały zarówno negatywny, jak i pozytywny długookresowy charakter.

Zabytki i dobra materialne

Nie przewiduje się negatywnego wpływu na zabytki (Studium zachowuje wszelkie formy ochrony konserwatorskiej), wprowadzając dodatkowo selekcje zabytków (*zabytki nieruchome, zabytki wpisane do rejestru zabytków nieruchomych „A”, dla których zasady ochrony określone są w ustawie o ochronie i opiece nad zabytkami i zabytki nieruchome ujęte w wojewódzkiej ewidencji – nie wpisane do rejestru zabytków woj. lubelskiego, wskazane do ujęcia w gminnej ewidencji zabytków, w tym nieruchome zabytki archeologiczne ujęte w wojewódzkiej ewidencji – nie wpisane do rejestru zabytków woj. lubelskiego*) oraz kulturowe szlaki turystyczne, co wraz ze szlakami przyrodniczymi, zielenią urządzoną oraz szeregiem usług, tereny usług sportu i zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, wielorodzinnej i zagrodowej wpływa pozytywnie na dobra materialne, rozumiane, jako wszelkie środki i sposoby zaspokajania potrzeb ludzkich.

W celu ochrony Studium podkreśla też, że *wszelkie prace prowadzone przy obiektach i obszarach nie wpisanych do rejestru, a ujętych w wojewódzkiej ewidencji zabytków wymagają odpowiednio uzgodnienia lub opinii Lubelskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. Nieruchome zabytki archeologiczne ujęte w wojewódzkiej ewidencji zabytków na obszarze gminy Wólka, wskazane do ujęcia w gminnej ewidencji zabytków.*

Będą to więc w przewadze pozytywne oddziaływania bezpośrednie, długotrwałe i stałe.

11. ROZWIĄZANIA MAJĄCE NA CELU ZAPOBIEGANIE LUB OGRANICZENIE NEGATYWNYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO MOGĄCYCH WYNIKAĆ Z REALIZACJI USTALEŃ ZMIANY STUDIUM

Generalnie **celem minimalizowania uciążliwości proponowanych w Studium kierunków i funkcji należy stosować przy ich realizacji najnowsze dostępne technologie i wysokiej jakości urządzenia i materiały.** Ogólnie ograniczanie lub redukcja zagrożeń może odbywać się na etapie realizowania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego poprzez zmniejszania intensywności kubaturowego zainwestowania przestrzeni, zlokalizowanej najbliżej koryta rzecznej, uporządkowanie gospodarki wodno - ściekowej, odpadowej i zaopatrzenia w ciepło. Ogólnie wymagana jest zgodność z zasadami rozwoju zrównoważonego i przepisami odrębnymi, a zmiany funkcji terenu wprowadzane planem sporządzonym na podstawie zmian Studium nie mogą powodować przekroczeń standardów jakości środowiska. **W projekcie Studium (które jeśli nie zmienia, to w dużej mierze akceptuje dotychczasowe jego ustalenia i zatwierdza stan istniejący rzeczywistego zagospodarowania terenu) wykorzystano wiele podstawowych możliwości eliminujących bądź ograniczające negatywne oddziaływanie na środowisko wprowadzając szereg zasad zagospodarowania terenu.**

Ewentualne negatywne oddziaływanie (którego wykrycie na etapie prognozy nie było możliwe) nowo wprowadzonych czy też zintensyfikowanych funkcji (wszelkiej zabudowy i działalności gospodarczej) na florę i faunę, różnorodność biologiczną i poszczególne elementy systemu przyrodniczego gminy powinno się łagodzić poprzez wprowadzenie następujących działań:

– umożliwiając migracje gatunków zakaz grodu posesji lun nakaz maksymalnie dużych powierzchni biologicznie czynnych w obszarze MN w Bystrzycy przegradzającym uchodzący do doliny rzecznej sięgacz ekologiczny;

- wprowadzenie nakazu zachowania oraz odpowiedniej, zapobiegającej kurczeniu się pielęgnacji siedlisk motyli i muraw kserotermicznych w obrębie terenów zainwestowanych, graniczących z obszarem siedliskowym Natura 2000;
- kontrolowanie tworzenia dzikich wysypisk śmieci zlokalizowanych bezpośrednio na terenie siedlisk chronionych;
- gwarantowanie, a w przypadku modernizacji istniejących obiektów czy dróg także przywracanie łączności pomiędzy fragmentami korytarzy ekologicznych rozdzielonych nimi (estakady, przejścia dla zwierząt, tunele, ochrona dolin rzek i strumyków);
- ograniczanie śmiertelności zwierząt na drogach (np. poprzez budowę przepustów i tuneli oraz ogradzanie dróg);
- zapewnianie sztucznego zasilania osłabionych populacji (jako działanie kompensacyjne);
- ograniczanie prowadzenia prac realizacyjnych do pory dziennej (w szczególności w przypadkach możliwej kolizji z obszarami ochrony ptaków);
- zachowanie szczególnej ostrożności w czasie prowadzenia wszelkich prac w sąsiedztwie cieków i zbiorników wodnych zasilających w wodę chronione obszary;
- rekompensowanie utraty fragmentu korytarzy poprzez odtworzenie go w innym miejscu i dowiązanie do sieci korytarzy poprzez tzw „obwodnicę”;
- odtwarzanie zniszczonych siedlisk w miejscach zastępczych np. przesadzenie szczególnie cennych roślin, przeniesienie fragmentów (np. z dziuplami) ściętych drzew stanowiących siedlisko występowania cennych gatunków bezkręgowców lub porostów w miejsca, gdzie będą mogły znaleźć siedliska zastępcze;
- tworzenie stref ekotonowych na styku droga – las, pas zabudowy-las, las-pole (strefa przejściowa);

W celu uniknięcia negatywnych oddziaływań na klimat akustyczny np. drogowych preferuje się nasadzenia gatunków o największych zdolnościach tłumienia hałasu jak klon jawor, czy lipa drobnolistna (możliwie z pominięciem mocowania ekranów akustycznych). W fazie realizacji ze względu na dużą dynamikę zmian w natężeniu hałasu nie stosuje się tymczasowych urządzeń ochronnych. Zaleca się natomiast prowadzenie nowych prac budowlanych w sąsiedztwie zabudowy mieszkalnej tylko w porze dnia oraz optymalizację czasu pracy, tak by ograniczyć liczbę przejazdów ciężkich, samochodów i maszyn.

W celu kształtowania odpowiednich, lokalnych warunków klimatycznych należy na dalszych etapach planowania dopuścić jak najniższą intensywność zabudowy wkraczającej w ekologiczny System Obszarów Chronionych i maksymalnie duże powierzchnie biologicznie czynne działek umożliwiające przemieszczanie się mas powietrza.

W celu zminimalizowania negatywnego oddziaływania na gleby (a w konsekwencji też na wody podziemne) inwestycji drogowych, na etapie ich budowy i eksploatacji stosować można całą gamę działań prośrodowiskowych, m.in.:

- poprzez ograniczenie liniami zabudowy posadowienia nowych obiektów mieszkaniowych na terenach zabudowy jednorodzinnej i wielorodzinnej oraz zabudowy zagrodowej zlokalizowanej na fragmentach przestrzeni o dużych spadkach terenu (m.in. w miejscowości Rudnik, Łysaków i Kolonia Pliszczyn) w planach zagospodarowania przestrzennego do przestrzeni o najbardziej stabilnym i bezpiecznym (płaskich) podłożu;
- poprzez ograniczanie stosowania krawężników zwiększających okresową koncentrację zanieczyszczeń);
- chronić teren przed zanieczyszczeniami substancjami ropopochodnymi i smarami używanymi w urządzeniach mechanicznych i pojazdach, poprzez zastosowanie mas bitumicznych i innych (właściwych) materiałów budowlanych;
- unikać nadmiernego niszczenia warstwy gleby, nie dopuszczać do naruszania stateczności skarp, czy niszczenia urządzeń melioracyjnych;

- stosować urządzenia proekologiczne i dbać o utrzymanie ich sprawności i właściwego funkcjonowania;
- używać środków chemicznych w sposób zapewniający właściwe działanie, a jednocześnie nie powodujący nadmiernego zanieczyszczenia środowiska.

Niepożądaną ingerencję w strukturę krajobrazu, powodującą częstokroć zasadnicze zmiany jego kształtu i walorów można złagodzić na etapie planu miejscowego poprzez m.in.:

- wprowadzenie zieleni izolacyjnej na styku wszystkich terenów mieszkaniowych z terenami produkcyjno-przemysłowymi i usługowymi;
- wprowadzanie ogrodzeń drewnianych zamiast betonowych;
- dostosowanie odpowiedniej kolorystyki i parametrów budynków;
- maskowanie zielenią elementów dysharmonijnych;
- odtworzenie czystego przedpola ekspozycyjnego, estetycznego tła przy pomocy działań porządkujących;
- usuwanie elementów dysharmonijnych, zasłaniających;
- utworzenie właściwości ekspozycyjnych np. przez przeprowadzenie nowej trasy komunikacyjnej przez miejsca, które umożliwia ekspozycję nie istniejącego dotychczas punktu czy ciągu widokowego;
- nakaz rekultywacji obszarów sąsiednich zniszczonych w trakcie realizacji przedsięwzięcia.

W przypadku konieczności ograniczenia, nie przewidzianego obecnie negatywnego oddziaływania inwestycji budowlanych na wody powierzchniowe i podziemne priorytetem powinna być skuteczna ochrona ujęć wód podziemnych i źródeł, użytkowych zbiorników wód podziemnych, w szczególności GZWP oraz ich obszarów ochronnych, ale także zbiorników lokalnych. W celu zapewnienia ochrony zasobów wody konieczne jest:

- identyfikacja lokalnych ujęć wody położonych w pobliżu realizowanych inwestycji i ustalenie dla nich stref ochronnych (ze szczególnym uwzględnieniem zakazu lokalizowania w tych strefach zaplecza budowy, czy miejsc obsługi sprzętu budowlanego i pojazdów);
- wyposażenie zaplecza budowy w system odbioru i odprowadzania ścieków bytowych;
- stosowanie sprawnych technicznie maszyn i środków transportu podczas etapu budowy;
- zabezpieczenie/uszczelnienie terenu zaplecza budowy,
- wyposażanie systemów odprowadzania wód opadowych w osadniki, piaskowniki i separatory substancji ropopochodnych,
- wyposażanie rowów szczelnych w zastawki jako zabezpieczenie przed przedostaniem się zanieczyszczeń do wód podziemnych w przypadkach poważnych awarii,
- w miarę możliwości budowanie dróg na nasypach a nie w wykopach,
- rekultywacja terenów narażonych na zmianę i degradację;
- racjonalne stosowanie środków do zwalczania śliskości w okresie zimowym i środków ochrony roślin w okresie wegetacji upraw.

12. ROZWIĄZANIA ALTERNATYWNE DO ROZWIĄZAŃ ZAWARTYCH W PROJEKTOWANYM DOKUMENCIE

Ustawa o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko mówią, że zakres Prognozy oddziaływania na środowisko powinien przedstawiać

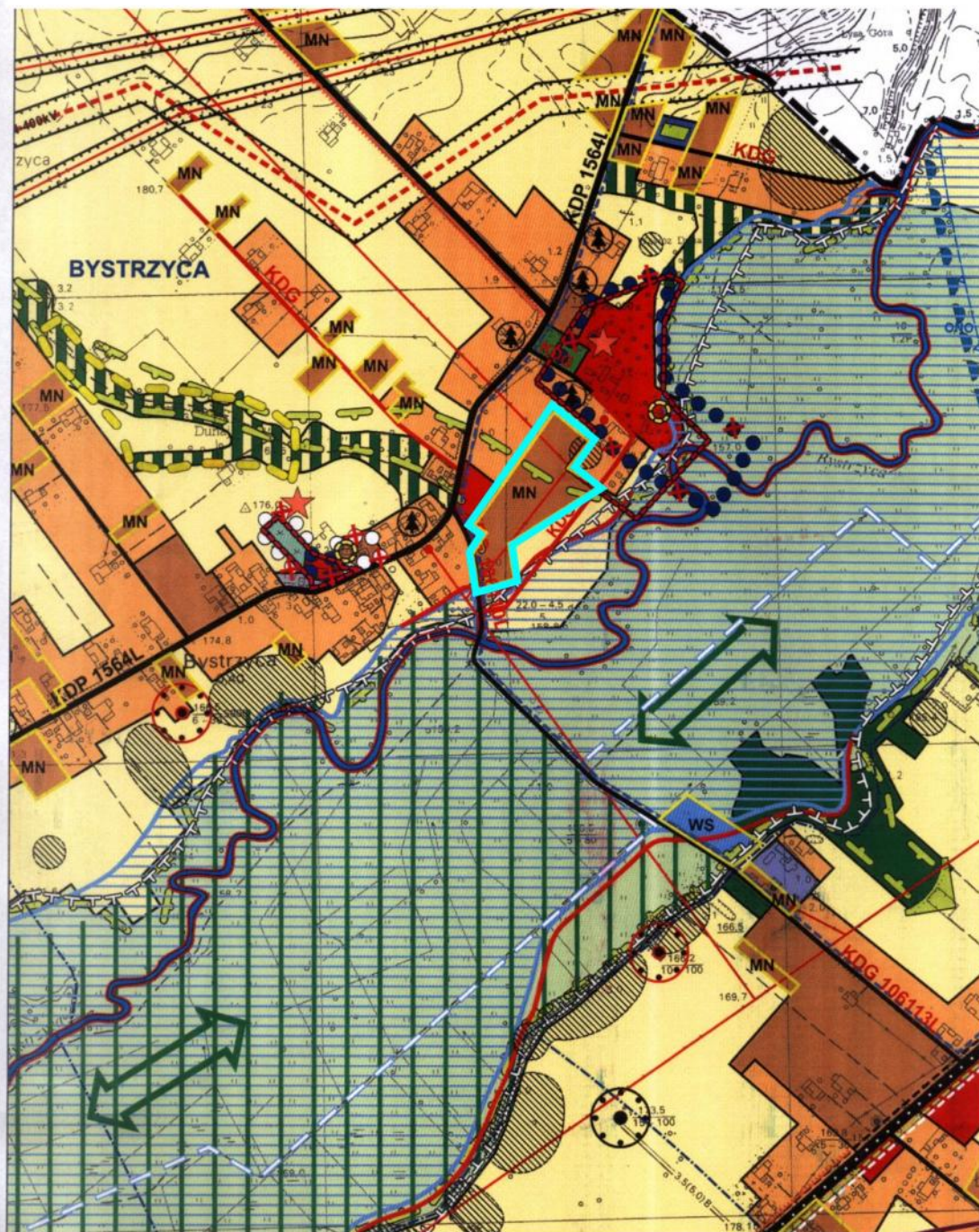
rozwiązania alternatywne do rozwiązań przyjętych w projekcie Studium (w szczególności w odniesieniu do obszarów Natura 2000). W przypadku przedmiotowej zmiany Studium lokalizacja projektowanych funkcji wynika z konkretnych sugestii samorządu lokalnego, inwestorów i właścicieli poszczególnych działek, dlatego też przedstawienie innych rozwiązań lokalizacyjnych pojedynczych działek jest utrudnione. Część z terenów zabudowanych (głównie mieszkaniowych) została wprowadzona z obowiązujących planów zagospodarowania przestrzennego na zasadzie akceptacji stanu istniejącego, co nie jest faktycznie nowym elementem oddziaływującym na środowisko. Pozostałe tereny objęte zmianami obejmują konkretne obszary, na których było zapotrzebowanie na zmianę funkcji, dlatego zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Wólka zostały dostosowane do zaistniałych potrzeb społeczeństwa i ściśle określonych lokalizacji. Determinantami rozmieszczenia poszczególnych funkcji były również już istniejące obszary zainwestowania urbanistycznego i uwarunkowania ekofizjograficzne (tereny zalewowe, o odpowiedniej wystawie i warunkach wietrznych). Wpływ na to mają również ograniczenia wynikające m.in. z uwarunkowań przyrodniczych - istniejące i projektowane (obszarowe i punktowe) formy ochrony prawnej, czy elementy systemu przyrodniczego.

Wariantowo Studium przedstawia jedynie teren zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej (oznaczonej symbolem MN) w miejscowości Bystrzyca, gdzie:

- wariant I – to propozycja lokalizacji terenu zabudowy mieszkaniowej o powierzchni ok.4,00 ha w Ekologicznym Systemie Obszarów Chronionych gminy, który obecnie stanowi teren otwarty (nieurbanizowany). Z racji na mniejszą powierzchnię, a co za tym idzie i mniejsze oddziaływanie, polegające na ubytku powierzchni biologicznie czynnej i przekształceniach gruntu, jest to wariant bardziej preferowany.
- wariant II – to ta sama lokalizacja (poprzecznie w stosunku do osi/przebiegu sięgacza ekologicznego) terenu przewidywanego do zabudowy, o większej niż w poprzednim wariantcie powierzchni (wynoszącej ok.4,5 ha). Rozleglejsze tereny zabudowane, spowodują minimalnie większe przekształcenia gleby oraz zwiększone emisje gazów i pyłów (związane z proporcjonalnie większą liczbą obiektów budowlanych). Pod względem środowiskowym jest to zatem wariant mniej korzystny.

**WYRYS Z PROJEKTU ZMIANY STUDIUM UWARUNKOWAŃ
I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY WÓŁKA**

II WARIANT TERENU W MIEJSCOWOŚCI BYSTRZYCA

Teoretycznie oba warianty lokalizacyjne, stanowią barierę poprzeczną w stosunku do sięgacza ekologicznego i pogorszą zarówno komunikację ekologiczną pomiędzy doliną rzeczna, a wyniesionymi wyżej terenami otwartymi na północy, jak i zakłóca funkcje klina przewietrzania oraz swobodnej wymiany mas powietrza. Trzeba tu jednak zwrócić uwagę na fakt, że w obowiązującym studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Wólka (którego

zmiany poddawane są ocenie w tej Prognozie) element sieci ESOCH już został przewidziany do funkcji zabudowy zagrodowo-usługowej, na zasadzie kontynuacji i dogęszczenia zabudowy już istniejącej, co po jej realizacji przyczyni się do dysfunkcji systemu ekologicznego gminy. Dodatkowe, rozpatrywane tu tereny zabudowy tylko ten stan pogorszą, w zakresie zależnym od wyboru konkretnego wariantu (z pośród wyżej prezentowanych).

Generalnie działania alternatywne w skali pojedynczej inwestycji powinny polegać na wyborze wariantu (lokalizacyjnego, konstrukcyjnego i technologicznego), który będzie w najmniejszym stopniu negatywnie oddziaływać na środowisko w ujęciu tejże konkretnej inwestycji. Mimo rozwiązań eliminujących nieporządane skutki środowiskowe, propozycjami uzupełniającymi lub alternatywnymi do istniejących ustaleń Studium poprawiające stan bezpieczeństwa ekologicznego może być nakazanie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, sporządzanych na podstawie Studium: obowiązku monitorowania wód gruntowych pizometrami w obrębie terenów przemysłu, możliwości selektywnej zbiórki odpadów, podczyszczania wód opadowych nie tylko z terenów komunikacyjnych, ale również i mieszkaniowych (gdzie może dochodzić do częstego np. mycia pojazdów chemikaliami i splukiwania niebezpiecznych substancji) przed odprowadzeniem jej do systemu kanalizacji deszczowej i dopuszczenie usuwania drzew i krzewów wyłącznie poza sezonem lęgowym gniazdujących na nich ptaków (wrzesień-marzec).

13. STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM

Gmina Wólka jest wiejską gminą leżącą w województwie i powiecie lubelskim. Od południa sąsiaduje ze stolicą województwa - Lublinem, którego peryferie stanowi w istocie znaczna część obszaru gminy. Związki obszaru gminy z Lublinem wzmacnia fakt, że przez gminę przebiega główny szlak łączący stolicę województwa z Pojezierzem Łęczyńsko-Włodawskim, będącym popularnym obszarem wypoczynku wakacyjnego i weekendowego dla wielu mieszkańców miasta wojewódzkiego. Pozostałe gminy sąsiadujące z gminą Wólka to: Niemce (położone również w powiecie lubelskim), Świdnik i Mełgiew (leżące w powiecie świdnickim) oraz Łączna i Spiczyn (z powiatu łęczyńskiego). Pod względem administracyjnym obszar gminy podzielony jest na 18 sołectw: Bystrzyca, Długie, Jakubowice Murowane, Biskupie-Kolonia, Kolonia Pliszczyn, Kolonia Świdnik Mały, Łuszczów Drugi, Łuszczów Pierwszy, Łysaków, Pliszczyn, Rudnik, Sopianowice, Świdniczek, Świdnik Duży Drugi, Świdnik Duży Pierwszy, Świdnik Mały, Turka, Wólka.

Powierzchnia administracyjna gminy Wólka wynosi 7.265 ha. Rozciąga się ona przede wszystkim na obszarze 2 rozdzielonych doliną Bystrzycy mezoregionach Wyżyny Lubelskiej: Płaskowyżu Nałęczowskim i Płaskowyżu Świdnickim. Jest to obszar z lekka pofałdowany, z wyrazistymi dolinami rzecznyymi Bystrzycy i Ciemięgi. Północny skraj obszaru gminy, oddzielony doliną Ciemięgi, to południowy fragment Wysoczyzny Lubartowskiej, będącej częścią Niziny Południowopolskiej. Najwyżej położony punkt w gminie znajduje się pomiędzy miejscowościami Rudnik i Elizówka, na wysokości ok. 214 metrów n.p.m. Z kolei punkt najniższy leży na wysokości 155 m n.p.m., w miejscu, w którym Bystrzyca opuszcza granice gminy.

Z uwagi na położenie większości obszaru gminy w granicach Wyżyny Lubelskiej, występują tutaj na ogół dobre i bardzo dobre gleby. Większość użytków rolnych zaliczana jest bowiem do III klasy bonitacyjnej. Wysoka jakość gleb jest z kolei powodem znacznego wylesienia gminy, w efekcie wielowiekowego wyrębu lasów na potrzeby rolnictwa. Obecnie grunty leśne zajmują tylko niespełna 14% powierzchni gminy. Lasy występują głównie w południowo-wschodniej części gminy, gdzie znajduje się też największy zwarty kompleks leśny w gminie, zwany Lasem

Poszpitalnym. Skład gatunkowy lasów jest dość typowy dla wschodniej Polski, dominuje zatem sosna, chociaż występują też drzewostany sosnowo-dębowe. Struktura wiekowa i stan zdrowotny lasów w gminie są na ogół zadowalające. Nieco gorzej sytuacja prezentuje się jedynie w lasach prywatnych (stanowiących ok. 40% wszystkich lasów), gdzie drzewostan jest wyraźnie młodszy i bardziej niż w lasach państwowych zdominowany przez sosnę. Szczegółową strukturę użytkowania gruntów na obszarze gminy prezentuje poniższe zestawienie:

- użytki rolne – 6.911 ha (81,25%),
- grunty leśne – 1.009 ha (13,97%), w tym 360 ha lasów prywatnych,
- grunty zurbanizowane – 251 ha (3,45%), w tym drogi 182 ha,
- wody powierzchniowe – 36 ha (0,49%),
- nieużytki – 33 ha (0,45%),
- tereny różne – 35 ha (0,48%).

Prawie cały obszar gminy Wólka leży w zlewni Bystrzycy, stanowiącej także główny ciek powierzchniowy gminy. Meandrująca w granicach szerokiej doliny Bystrzyca ma na obszarze gminy kilka lewobrzeżnych dopływów. Wśród nich najważniejsza jest Ciemięga. Stan czystości wód rzek gminy jest, pomimo poprawy będącej efektem stałej modernizacji pobliskiej oczyszczalni ścieków „Hajdów”, wciąż niezadowalający. Zarówno Bystrzyca, jak i Ciemięga, sklasyfikowane są jako rzeki niosące wody pozaklasowe.

Obszar gminy Wólka jest stosunkowo zasobny w surowce mineralne, choć ich znaczenie gospodarcze nie jest jak na razie kluczowe dla gospodarki gminy. Północno-wschodnia część gminy leży w obrębie Lubelskiego Zagłębia Węglowego. Ponadto rozpoznano nieznaczne złoża gazu ziemnego, ropy naftowej i torfu (zalegającego w dolinie Bystrzycy i obniżeniach dolinnych Świdnika Dużego i Łuszczowa). W południowej i wschodniej części gminy występują złoża kredowych opok, margli i gez, natomiast w okolicach Łuszczowa i Wólki – złoża piasków.

Najcenniejsze przyrodniczo fragmenty przestrzeni gminy Wólka objęte są ochroną prawną. Ochrona przyrody ma tutaj szczególne znaczenie z uwagi na sąsiedztwo Lublina, powodujące znacznie większą niż gdzie indziej presję osadnictwa – także na najbardziej wartościowe przyrodniczo obszary w gminie. Spośród obszarów chronionych największy powierzchniowo jest Obszar Chronionego Krajobrazu „Dolina Ciemięgi”. Obejmuje on atrakcyjną krajobrazowo dolinę rzeczną, wcinającą się na 30–40 m poniżej terenów sąsiadujących. Dolina jest dość kręta, z płaskim dnem o zmiennej szerokości 100–500 m, oraz stromymi, a na niektórych odcinkach urwistymi zboczami. W kilku miejscach zbocza te rozcięte są przez wawozy. Na obszarze OCK „Dolina Ciemięgi” występują istotne ograniczenia swobody gospodarowania, polegające zwłaszcza na ochronie punktów i panoram krajobrazowych, naturalnego krajobrazu dolin rzecznych oraz powiązań pomiędzy obszarami o wysokiej aktywności biologicznej. Oprócz OCK „Dolina Ciemięgi” i obszaru Natura 2000 „Bystrzyca Jakubowicka”, na obszarze gminy Wólka zostało ustanowionych 13 pomników przyrody, obejmujących pojedyncze cenne drzewa lub skupiska rzadkiej roślinności. Są to m.in. płaty roślinności stepowej w Łysakowie oraz cenne drzewa lub szpalery drzew w zespołach dworsko-parkowych w Bystrzycy, Sobianowicach i Pliszczynie. Ponadto na terenie gminy spotyka się również gatunki fauny podlegające ochronie, m.in. bociana białego.

Przedmiotem oceny prognostycznej są ustalenia zmian studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego terenów zlokalizowanych różnych częściach gminy Wólka leżącej na północny-wschód od Lublina (powiat lubelski, województwo lubelskie).

Podstawę prawną Prognozy oddziaływania na środowisko stanowi:

- Ustawa o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z dnia 27 marca 2003 r. (Dz. U. Nr 80, poz. 717 z późniejszymi zmianami);
- Ustawa o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko z dnia 3 października 2008 (Dz.U. 2008 Nr 199 poz. 1227 z późniejszymi zmianami);

Celem Prognozy jest określenie charakteru prawdopodobnych oddziaływań na środowisko przyrodnicze, które mogą być spowodowane realizacją zalecanych lub dopuszczonych przez Studium kierunków zagospodarowania terenu. Opracowanie wskazuje nie tylko potencjalne zagrożenia, których nie udało się wyeliminować w procesie planowania, będącego wynikiem optymalnego pogodzenia celów społeczno-ekonomicznych z ekologicznymi, lecz również możliwości generowania przez Studium pozytywnych przekształceń środowiska. Prognozę wraz ze Studium poddaje się otwartej dyskusji w toku formalno-prawnym poprzez procedurę opiniowania, uzgadniania oraz wyłożenia tych dokumentów do wglądu publicznego.

Kluczowymi **dokumentami, w powiązaniu, z którymi została sporządzona Prognoza były:**

- Projekt zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Wólka - Lublin 2011;
- Uzgodnienie zakresu prognozy z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska w Lublinie (pismo: RDOŚ-06-WOOS-7041-240-086/10/kko);
- Uzgodnienie zakresu prognozy Państwowym Powiatowym Inspektorem Sanitarnym w Lublinie (pisma: NZ-700/34/10 i NZ-700/36/10);
- Ekofizjografia Gminy Wólka, Sempliński P., 2007;
- Program Ochrony Środowiska dla gminy Wólka na lata 2004-2007 wraz z Planem Gospodarki Odpadami – Lublin, 2004;
- Program Ochrony Środowiska Powiatu Lubelskiego – Lublin 2004;
- Plan gospodarki odpadami dla Powiatu Lubelskiego – Lublin 2004;
- Program ochrony środowiska województwa lubelskiego na lata 2008 – 2011 z perspektywą do roku 2015;
- Plan gospodarki odpadami dla województwa lubelskiego 2011 – Lublin 2008;
- Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego – Lublin 2002;
- Wojewódzki Program Rozwoju Alternatywnych Źródeł Energii w Województwie Lubelskim-Lublin 2009;
- Polityka ekologiczna państwa w latach 2009 - 2012 z perspektywą do roku 2016 – Warszawa 2008.

Wymienione dokumenty zostały przeanalizowane pod kątem stopnia aktualności danych w nich zawartych oraz możliwości wykorzystania ich przy sporządzaniu przedmiotowego opracowania i stwierdzono, że dane w nich zawarte są aktualne na dzień przystąpienia do opracowania.

Celem Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego jest to określenie polityki przestrzennej gminy, ustaleń strategii rozwoju województwa zawartych w planie zagospodarowania przestrzennego województwa" w którym uwzględnia się zadania rządowe, służące realizacji ponadlokalnych celów publicznych. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego jest dokumentem polityki przestrzennej gminy, sporządzonym w oparciu o uwarunkowania i potrzeby lokalne, ale z uwzględnieniem uwarunkowań i potrzeb

Zmiany **Studium sporządzone zostały w powiązaniu** przede wszystkim z:

- Programem Ochrony Środowiska województwa lubelskiego na lata 2008 – 2011 z perspektywą do roku 2015 - Lublin 2008;
- Strategią rozwoju województwa gminy Wólka na lata 2007-2020 - Wólka 2007;
- Planem zagospodarowania przestrzennego województwa lubelskiego – Lublin 2002.

Główne rodzaje przeznaczenia terenów objętych zmianą Studium to:

- **MW, MN** – tereny zabudowy wielorodzinnej, tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej;
- **MW** - tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej;
- **MN** - tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej;
- **MN, U** - tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej z usługami;
- **U, MN** - tereny usług, tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej;
- **RM** - tereny zabudowy zagrodowej;
- **U** - tereny usług;
- **P, S** - tereny obiektów przemysłowych, składów, baz;
- **P, U** - tereny obiektów przemysłowych, tereny usług;
- **KS, U** – tereny obsługi komunikacji (stacje paliw), tereny usług;
- **US** – tereny usług sportu;
- **U, US** - tereny usług, tereny usług sortu;
- **ZP** - tereny zieleni urządzonej bez możliwości rolniczego wykorzystywania;
- **WS** – tereny wód powierzchniowych śródlądowych;
- złoża gazu ziemnego "Ciecierzyn" i "Mełgiew";
- zasięg zalewu bezpośredniego wodą o prawdopodobieństwie 0,5 %;
- tereny ujęć wody podziemnej ze strefa ochronną;
- proponowana strefa ochrony pośredniej ujęć wody;
- korytarz ekologiczny;
- "zielony pierścień" wokół Lublina;
- strefa zrównoważonego rozwoju turystyki;
- zdegradowane odcinki dolin rzecznych wskazane do rewaloryzacji;
- historyczny szlak handlowy, szlak przenikania kultur, szlak pamiętek kultury żydowskiej, szlak przyrodniczy;
- zabytki wpisane do rejestru zabytków nieruchomych "A" i zabytki nieruchome ujęte w wojewódzkiej ewidencji zabytków;
- projektowane linie energetyczne NN 220KV i 400KV z pasem technologicznym dla którego obowiązują ograniczenia w użytkowaniu i zagospodarowaniu terenu;
- linie średniego napięcia ze stacjami transformatorowymi;
- gazociąg wysokoprężny ze strefą techniczną;
- odwierty gazu ziemnego zlikwidowane i czynne ze strefą wolną od zabudowy;
- zabudowa technologiczna kopalni;
- tereny urządzeń zaopatrzenia w gaz;
- tereny dróg powiatowych (KDP), gminnych (KDG), wewnętrznych (KDw) i droga przewidziana do modernizacji.

Zapisy projektu Studium są poprawne w kwestii ochrony szeroko rozumianego środowiska (m.in. gospodarki wodno-ściekowej, ochrony powietrza, ochrony przed hałasem, ochrony wód podziemnych i powierzchniowych, stref ochronnych ujęć wód) zarówno w kwestii ustaleń jak i granic obszarów funkcyjnych. **W Studium uwzględnione zostały cele i zasady ochrony środowiska szczebla krajowego i międzynarodowego** (w tym wspólnotowego) i nie wykazała

drastycznych sprzeczności wynikających z unormowań prawnych wymagających radykalnych zmian projektu dokumentu.

Analiza istniejącego stanu środowiska w kontekście proponowanych kierunków zagospodarowania dała podstawy do wyodrębnienia zarówno pozytywnych pod względem ekologicznym jak i niepokojących kierunków zagospodarowania, mogących w efekcie przynieść długoterminowe i stałe pogorszenie stanu środowiska.

Przewiduje się, że środowisko przyrodnicze przedstawianego obszaru nie ulegnie znacznym niekorzystnym przekształceniom. W celu przeciwdziałania potencjalnym negatywnym skutkom oddziaływań, wynikających z ustaleń zapisów Studium, na poszczególne elementy środowiska przyrodniczego, określone w nim zostały zasady ochrony środowiska.

Poniżej przedstawiono skutki dla środowiska, jakie mogą wystąpić w wyniku Proponowanych zmian Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Wólka. Przeanalizowane zostało, w jaki sposób realizacja projektowanych funkcji wpłynie na:

- przedmiot ochrony, cele ochrony i integralność obszarów Natura 2000 ustanowionych i potencjalnych położonych w najbliższym rejonie projektu zmian Studium;
- bioróżnorodność, ludzi, zwierzęta, rośliny, chronione siedliska przyrodnicze, gatunki chronione, rzeczne korytarze ekologiczne rzeki, wody, powietrze, powierzchnię ziemi, topoklimat i klimat akustyczny, zasoby naturalne oraz zabytki.

W poniższej tabeli wyróżniono następujące rodzaje oddziaływań na środowisko:
 ‘ ++ ‘ **znaczące korzystne oddziaływanie** - oddziaływanie powodujące korzystne zmiany w środowisku, najczęściej wtórne, pojawiające się w dłuższym horyzoncie czasowym, prowadzące do poprawy wybranych elementów środowiska przyrodniczo-kulturowego w wymiarze ponadlokalnym;

‘ + ‘ **słabe korzystne oddziaływanie** – zauważalne pozytywne oddziaływanie, nie powodujące ilościowo istotnych zmian w środowisku;

‘ O ‘ **oddziaływanie neutralne** - całkowity brak wpływu lub wpływ nieznaczący - oddziaływanie nie powodujące odczuwalnych (mierzalnych) skutków w środowisku;

‘ – ‘ **słabe niekorzystne oddziaływanie** – oddziaływanie zauważalne, powodujące odczuwalne skutki środowiskowe, lecz nie powodujące przekroczeń standardów, istotnych zmian ilościowych i jakościowych, możliwe do ograniczenia;

‘ -- ‘ **znaczące niekorzystne oddziaływanie** – ma istotny wpływ negatywny – oddziaływanie powodujące zasadniczą zmianę określonych parametrów jakości środowiska, zagrożenia dla obszarów przyrodniczo cennych.

	MW,MN MW MN U,MN RM	U U,US US	P, S KS,U P,U	ZP WS korytarz ekolog. zielony pierścień	zabytki i szlaki	infrastruktura gazowa i elektro- energetyczna	drogi
Ludzie	+/-	+/o/-	o/-	+	+	o/-	+/-
Istniejące i projektowane formy ochrony przyrody	o	o	o	+	o	-	o
System przyrodniczy	o	o	o	+	o	o	o/-
Bioróżnorodność – flora, fauna	o/-	o/-	o/-	+	o	o/-	o/-
Wody	o/-	o/-	o/-	+	o	o	+/-

Powietrze	o/-	o/-	-	+	o	o	-
Powierzchnia ziemi, gleby	-	-	-	+	o	o/-	-
Klimat (w tym akustyczny)	o/-	o/-	o/-	+	o	o	o/-
Krajobraz	+ / o/-	o/-	-	+	o	-	o/-
Dobra materialne, zabytki	o/+	o/+	o/+	+	+	+/-	o/+

W wyniku przeprowadzonych analiz i ocen stwierdza się, iż wyznaczone w Studium funkcje będą miały w przewadze wpływ neutralny (brak wpływu, wpływ nieznaczący) pozytywny lub negatywny (rozumiany, jako oddziaływanie zauważalne, lecz nie powodujące naruszenia standardów środowiskowych). **Generalnie nie przewiduje się oddziaływań znacząco negatywnych tj. powodujących zasadniczą zmianę określonych parametrów jakości środowiska**, zagrożenia dla liczebności i bioróżnorodności gatunków, istotnych barier dla migracji, zagrożenia dla obszarów przyrodniczo cennych, w tym obszarów Natura 2000. **Nie stwierdza się też transgranicznych oddziaływań** ustaleń zmian Studium. W **celu przeciwdziałania potencjalnym negatywnym skutkom oddziaływań**, wynikających z ustaleń zmian Studium, na poszczególne elementy środowiska przyrodniczego Studium wprowadza szereg proekologicznych zapisów, które Prognoza dopełnia rozwiązaniami minimalizującymi.

Powyższe stwierdzenia są uwarunkowane wypełnieniem wszystkich nakazów i zakazów Studium. **Efektywne i pełne wdrożenie ustaleń Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Wólka stanowić wystarczające zabezpieczenie przed potencjalnymi negatywnymi, przyszłymi zmianami w środowisku przyrodniczym**, a celem uzyskania pewności, że projektowane funkcje nie oddziałują negatywnie na środowisko jest ustalenie obowiązku monitoringu. Za najistotniejsze z punktu widzenia ochrony środowiska, należy uznać monitorowanie obejmujące:

- inwentaryzację najcenniejszych gatunków i siedlisk w obrębie prawnych form ochrony przyrody oraz bytujących i migrujących elementami przyrodniczego systemu gminy (raz na 2 lata);
- kontrolę stanu jakościowego wód powierzchniowych i podziemnych (2 razy w roku);
- pomiary hałasu w obrębie i sąsiedztwie terenów usług i przemysłu oraz najintensywniej użytkowanych dróg (minimum raz w każdej porze roku);
- prowadzone w cyklu rocznym (w okresie sezonu grzewczego) pomiary emisji niskiej w sąsiedztwie większych skupisk terenów mieszkaniowo-usługowych (o ile będą one związane z emisją zanieczyszczeń powietrza).

14. WYKAZ WYKORZYSTANYCH MATERIAŁÓW

Opracowania:

- Ekofizjografia Gminy Wólka, Sempliński P., 2007.
- Program Ochrony Środowiska dla gminy Wólka na lata 2004-2007 wraz z Planem Gospodarki Odpadami – Lublin, 2004.
- Program Ochrony Środowiska Powiatu Lubelskiego – Lublin 2004.
- Plan gospodarki odpadami dla Powiatu Lubelskiego – Lublin 2004.
- Program ochrony środowiska województwa lubelskiego na lata 2008 – 2011 z perspektywą do roku 2015.
- Plan gospodarki odpadami dla województwa lubelskiego 2011 – Lublin 2008.
- Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego – Lublin 2002.

- Wojewódzki Program Rozwoju Alternatywnych Źródeł Energii w Województwie Lubelskim-Lublin 2009.
- Polityka ekologiczna państwa w latach 2009 - 2012 z perspektywą do roku 2016 – Warszawa 2008.

Akty prawne:

- Ustawa o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko z dnia 3 października 2008 (Dz.U. 2008, Nr 199, poz. 1227 z późniejszymi zmianami).
- Ustawa o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z dnia 27 marca 2003 r. (Dz. U. poz. 647 z dnia 12 czerwca 2012 r.z późniejszymi zmianami).
- Ustawa Prawo ochrony środowiska z dnia 27 kwietnia 2001 r. (Dz. U. 2008, Nr 25, poz. 150 z późniejszymi zmianami).
- Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. 2009, Nr 151, poz. 1220 z późniejszymi zmianami).
- Ustawa z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz. U. 2004, Nr 121, poz. 1266 z późniejszymi zmianami).
- Ustawa Prawo wodne z dnia 18 lipca 2001 r. (Dz. U. 2012, Nr 0, poz. 145 z późniejszymi zmianami).
- Ustawa z dnia 28 września 1991 r. o lasach (Dz. U. 2011, Nr 12, poz.59 z późniejszymi zmianami).
- Ustawa z dnia 4 lutego 1994 r. Prawo geologiczne i górnicze (Dz. U. 2011, Nr 2163, poz.981 z późniejszymi zmianami).
- Ustawa z dnia 14 września 2010 r. o odpadach (Dz. U. 2010 Nr 185 poz. 1243 z późniejszymi zmianami).
- Ustawa z dnia 7 czerwca 2001r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (Dz.U. Nr.72 poz 747 z późn.zm.).
- Ustawa z dnia 12 kwietnia 2007 r. o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie (Dz. U. 2007, Nr. 75, poz.493 oraz z 2008, Nr 138, poz.865).
- Ustawa z dnia 13 kwietnia 2007r. o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie (Dz.U. Nr 75, poz.493).
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14.06.2007. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. 2007, Nr 120, poz. 826).
- Rozporządzenie Ministra Gospodarki w sprawie zasadniczych wymagań dla urządzeń używanych na zewnątrz pomieszczeń w zakresie emisji hałasu do środowiska (Dz.U. Nr 263, poz.2202 z późn.zm).
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2010r o przedsięwzięciach mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. Nr 213 poz.1397);
- Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 9 kwietnia 2002 r. w sprawie rodzajów i ilości substancji niebezpiecznych, których znajdowanie się w zakładzie decyduje o zaliczeniu go do zakładu o zwiększonym ryzyku albo zakładu o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej (Dz. U. Nr 58, poz. 535).
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 30 października 2003 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobów sprawdzania dotrzymania tych poziomów (Dz. U. 2003, Nr 192, poz. 1883).
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 23.07.2008 w sprawie kryteriów i sposobu oceny stanu wód podziemnych (Dz.U. Nr 143, poz.896)
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 20.08.2008 r. w sprawie sposobu klasyfikacji jednolitych części wód powierzchniowych (Dz.U. Nr 162,poz.1008).

- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 10 listopada 2005 r. w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego, których wprowadzenie w ściekach przemysłowych do urządzeń kanalizacyjnych wymaga uzyskania pozwolenia wodnoprawnego (Dz. U. 2005, Nr 233, poz. 1988).
- Rozporządzenie Ministra zdrowia w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz.U. Nr 120, poz.826).
- Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 27 września 2001 r. w sprawie katalogu odpadów (Dz. U. 2001, Nr 112, poz. 1206).
- Rozporządzenie w Ministra Środowiska z dnia 9 grudnia 2003 r.w sprawie substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska (Dz.U. Nr 217, poz.2141).
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 13 maja 2004 r. w sprawie warunków, w których uznaje się, że odpady nie są niebezpieczne (Dz.U. Nr 128, poz. 1347).
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 3 marca 2008 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (Dz. U. 2008, Nr 47, poz. 281).
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 6 czerwca 2002 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów niektórych substancji w powietrzu, alarmowych poziomów niektórych substancji w powietrzu oraz marginesów tolerancji dla dopuszczalnych poziomów niektórych substancji w powietrzu (Dz.U. Nr 87, poz.796).
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 6 czerwca 2002r. w sprawie oceny poziomów substancji w powietrzu (Dz.U. Nr 87, poz. 798).
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 23 grudnia 2004r. w sprawie wymagań w zakresie prowadzenia pomiarów wielkości emisji (Dz.U. Nr 283, poz.2842).
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 24 lipca 2004r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 (Dz.U. Nr 229, poz.2313 z późn.zm.).
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 września 2002r. w sprawie standardów jakości gleby oraz standardów jakości ziemi (Dz.U. Nr 165, poz. 1359).
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 4 czerwca 2008 r. w sprawie rodzajów działań naprawczych oraz warunków i sposobu ich prowadzenia (Dz.U. Nr 103, poz.664).
- Dyrektywa 2004/35/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 21 kwietnia 2004 r. w sprawie odpowiedzialności za środowisko w odniesieniu do zapobiegania i zaradzania szkodom wyrządzonym środowisku naturalnemu.
- Dyrektywa 2001/42/WE w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko.
- Dyrektywa 85/337/EWG w sprawie oceny wpływu wywieranego przez niektóre przedsięwzięcia publiczne i prywatne na środowisko.
- Dyrektywa Rady 92/43/EWG w sprawie ochrony naturalnych siedlisk oraz dzikich zwierząt i roślin.
- Dyrektywa rady 79/409/EWG w sprawie ochrony dzikich ptaków.
- Krajowa strategia ochrony i umiarkowanego użytkowania różnorodności biologicznej wraz z Programem działań – 2003 – która jest przełożeniem Konwencji o różnorodności biologicznej z 1992r (Rio de Janeiro).
- Konwencji Berneńskiej o ochronie dzikiej fauny i flory europejskiej oraz siedlisk.
- Konwencja o różnorodności biologicznej z 1992r.
- Konwencja o ochronie wędrownych gatunków dzikich zwierząt - Bonn 1979 r.
- Konwencja o obszarach wodno-błotnych mających znaczenie międzynarodowe, zwłaszcza, jako środowisko życiowe ptactwa wodnego – Ramsar 1971.
- Europejska Konwencja Krajobrazowa-Florencja 2000.

Opracowanie: mgr Joanna Czopek